

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆԻ

«ՎԱՅԷ ՍԷԹԵԱՆ»

ՏՊԱՐԱՆ - ՀՐԱՏԱՐԱԿԶԱՏՈՒՆ
ԳՐԱՏԱՐԱԾ - ԳՐԱԽԱՆՈՒԹ

«ԼԻՒՍԻ ԹԻԹԻՒՆՃԵԱՆ»

ՑՈՒՑԱՍՐԱՅ

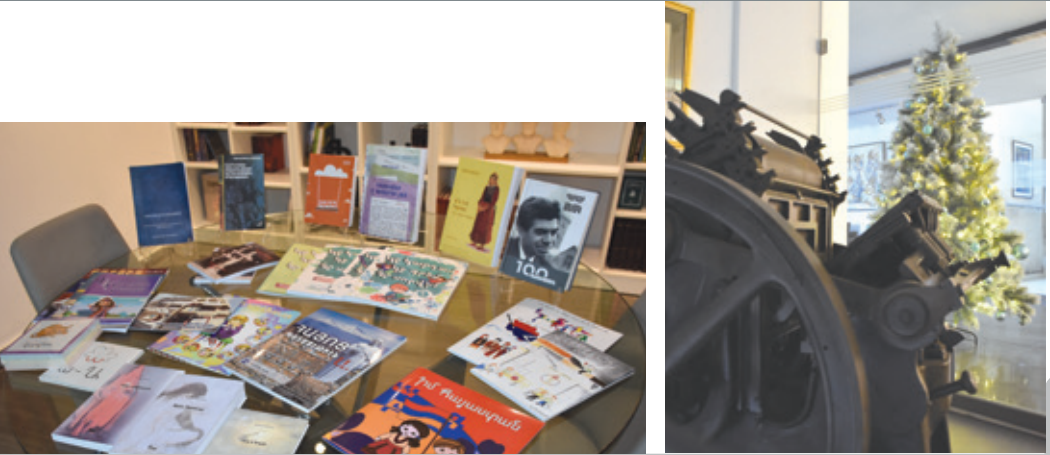
ՊԱՐՈՅՐ
ՍԵԻՎԿ

100
ԲԱՆԱՍՏԵՂՈՒԹԻՒՆ

ՏԵԼԵՎԻԶԻՐ

2024

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

Համագգայինի «Վահե Սեթեան» հրատարակչատունը եւ գրատարածը ամբողջացուցին 93-րդ տարուան գործունեութիւնը: Հակառակ Լիբանանի դիմագրաւած տնտեսական անկայուն կացութեան եւ վերջին ամիսներուն պատերազմական ծանր իրավիճակին, հաստատութիւնը անխափան շարունակեց իր գործունեութիւնը եւ Համագգայինի գրադարանը հարստացուց մանկական եւ այլ հրատարակութիւններով եւ նոր դասագիրքերով: Այս տարի հաստատութեան ելեկտրոնային գրադարանը նաեւ հիմնական վերափոխումի ենթարկուեցաւ եւ օժտուեցաւ աւելի դիւրամատչելի եւ գործնական ծրագիրով: Հաստատութեան գրապահեստը վերադասաւորուեցաւ եւ «Մելաքեօն եւ Հայկ Արսլանեան» ճեմարանին մէջ կառուցուեցաւ նոր գրապահեստի կեդրոն մը, ուր դասաւորուեցան Հ.Յ. Դաշնակցութեան եւ Համագգայինի բոլոր հին հրատարակութիւնները:

Այս տարուան յատկանշական գործունեութիւններէն հանդիսացաւ Պարոյր Սեւակի ծննդեան 100-ամեակին առիթով 100 բանաստեղծութիւններու հաւաքածոյի հրատարակութիւնը եւ այս առիթով Համագգայինի Լիբանանի Շրջանային Վարչութեան հետ գործակցաբար շնորհահանդեսի իրականացումը: Աշակերտական եւ այլ հաւաքական բազմաթիւ ձեռնարկներով կարելի դարձաւ 10 օրերու վրայ երկարող համապարփակ ծրագիրով մը՝ Սեւակին շունչը եւ բանաստեղծութիւնը համակող դարձնել մեր միջավայրին մէջ: Այս առիթով 1850 հատոր մուտք գործեց հայկական օճախներուն մէջ:

Այս տարեշրջանին կազմակերպած էինք գիրքերու համահայկական ցուցահանդես: Այս ցուցահանդեսի կողքին ու անոր ընթացքին ծրագրած էինք նաեւ կլոր սեղաններ, գիրքերու շնորհահանդեսներ եւ այլ քննարկումներ, ինչպէս նաեւ աշակերտական եւ ուսանողական այլ նախաձեռնութիւններ: Հայաստանէն կարելոր թիւով հրատարակչատուներ, ինչպէս նաեւ Սփիւռքի մէջ գործող մեծ թիւով հրատարակիչներ խանդավառուած ընդառաջած էին մեր հրաւերին: Փաստօրէն հայ գիրքի փառատօն մը տեղի պիտի ունենար եւ լիբանանահայ գաղութին մէջ ստեղծէր գրական ու մշակութային յիշատակելի մթնոլորտ: Դժբախտաբար, ցուցահանդեսի բացումէն քանի մը օր առաջ բռնկեցաւ պատերազմը եւ պարտաւորուեցանք հարկադրաբար ծրագիրը յետաձգել 2025 տարեշրջանին:

Ցուցասրահը շարունակեց իր գործունեութիւնը՝ հաւաքական ցուցահանդեսի կազմակերպումով եւ կարգ մը արուեստագետներու նոր գործերու ցուցադրութեամբ: Յոյսով ենք, որ 2025 տարեշրջանին խաղաղութեան եւ բնականոն պայմաններու հաստատումով պիտի յաջողինք անհատական ցուցահանդեսներու արդէն իսկ ճշդուած ծրագիրը իրականացնել: Տարին կը փակենք այս տեղեկաբերով՝ ներկայացնելով մեր գործունեութեան ամփոփ պատկեր մը, յուսալով, որ 2025 տարին կը դառնայ բոլորիս համար բախտաբեր եւ խաղաղ տարի մը: Շնորհակալութիւն կը յայտնենք մեր ծրագիրներուն սատարած բոլոր հաստատութիւններուն եւ անհատներուն, որոնց զօրակցութիւնը մնայուն գրաւական է մեր ծրագիրներու յաջողութեան:

Շնորհաւոր Նոր տարի եւ Ս. Ծնունդ:

ՀԱՄԱՋԳԱՅԻՆԻ «ՎԱՅԷ ՍԷԹԵԱՆ» ՀՐԱՏԱՐԱԿՉԱՏԱՆ 2024-Ի ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ, ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԾ ԳԻՐՔԵՐ

100 ԲԱՆԱՏՍԵՂԾՈՒԹԻՒՆ ՊԱՐՈՅՐ ՍԵՒԱԿ

Կազմող՝ Արմեն Ղազարեան
Խմբագիր՝ Սեւակ Ղազարեան
Մետրոպեան ուղղագրության փոխադրություն՝
Սալբի Զիլքենան-Թաշճեան

ԱՅՍ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ԱՌԻԹՈՎ

Համազգայինի գրական-ստեղծագործական շարքը կը հարստանայ իւրայատուկ հրատարակութեամբ՝ Պարոյր Սեւակի բանաստեղծական հաւաքածոյէն քաղուած 100 գոհարներու հաւաքագրումով, ինչպէս նաեւ յուշագրական-սրտբաց տեղեկութիւններու ու հարցազրոյցի ճամբով տեսակէտներ ու գրական մօտեցումներ պարզող հարուստ ըմբռնումով:

Աւելին. սոյն հատորը կը հանդիսանայ հայ ընթերցողը հաղորդակից դարձնող գանձարանը՝ հեղինակին մտահորիզոնին թափանցող, նաեւ անոր յոյզերուն ու ապրումներուն: Հատորը լոյս կը տեսնէ գործակցութեամբ «Պարոյր Սեւակի տուն-թանգարան»-ի տնօրէնութեան:

Գիրքի հրատարակութեան առիթով, Համազգայինի «Վահէ Սէթեան» հրատարակչատունը շնորհակալութիւն կը յայտնէ՝

Հանգուցեալ Սուրեն Սարգիսեանի ընտանիքին,
 Տէր եւ տիկին Աթօ եւ Սապին Վէքիլեաններուն,
 Տէր եւ տիկին տոբթ. Վաչէ եւ տոբթ. Կարինէ Վասիլեաններուն,
 Տէր եւ տիկին Սերժ եւ Վերա Հայթայեաններուն,
 եւ Համազգայինի բարեկամի մը, որոնք նիւթաբարոյական աջակցութեամբ մասնակից
 դարձան հատորի մեկենասութեան, 100–ամեակի եւ շնորհահանդէսի իրագործումին,
 ինչպէս նաեւ այս առիթով կազմակերպուած միջոյարոցական արտասանական մրցանքի
 յաջողութեան:

Շնորհակալութիւն Համազգայինի Լիբանանի «Գիր եւ գրականութիւն» մասնագիտա-
 ցած մասնաճիւղին՝ 100–ամեակի եւ շնորհահանդէսի կազմակերպման աշխատանք-
 ներուն իր համագործակցութեան համար:

Շնորհակալութիւն ստորեւ նշուած Համազգայինի մասնաճիւղերուն, լիբանանահայ թէ
 այլ կրթական հաստատութիւններուն, որոնք զօրավիգ հանդիսացան հատորներու
 բաշխումին՝

Համազգայինի Այնճարի «Պարոյր Սեւակ» մասնաճիւղ

Համազգայինի Կիպրոսի «Օշական» մասնաճիւղ

Քուէյթի ազգային վարժարան

Համազգայինի «Մ. եւ Հ. Արսլանեան» ճեմարան

Հայ Կաթողիկէ «Մեսրոպեան» բարձրագոյն վարժարան

Հայ Աւետարանական Կեդրոնական բարձրագոյն վարժարան

Ազգային «Եղիշէ Մանուկեան» քոլէճ

Դպրեվանք Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան

Հայ Կաթողիկէ «Ս. Խաչ–Հարպոյեան» բարձրագոյն վարժարան

Ազգային «Միացեալ» Վարժարան

Ազգային «Յառաջ–Գալուստ Կիւլպէնկեան» քոլէճ

Հայ Աւետարանական քոլէճ

«Սրբոց Հռիփսիմեանց» վարժարան

Հայ Աւետարանական «Շամլեան–Թաթիկեան» վարժարան

Հայ Աւետարանական երկրորդական վարժարան – Այնճար

ՀԿԲՄ–ի «Սահակեան Լեւոն Մկրտիչեան» քոլէճ

«Վահան Թէքեան» վարժարան

Պարոյր Սեւակի ծննդեան 100–ամեակին նուիրուած այս հատորը ձեռնհաս նուաճում
 մըն է նորօրեայ մարտահրաւերներուն դէմ մարտնչումի, յոյսի, կամքի ու վերանորոգ
 պայքարի դարբնումի, նաեւ ոսկեայ առիթ մը վերաթարմացնելու Սեւակ–եան տաղերն ու
 սերը՝ կեանքի նկատմամբ...

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆԻ «ՎԱՅԷ ՍԷԹԵԱՆ»
 ՀՐԱՏԱՐԱԿԶԱՏԱՆ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

ՍԻՄՈՆ ՉԱԼԱՐԵԱՆ

Խմբագրութեամբ պատմաբան Երուանդ Փամպուկեանի, Դեկտեմբեր 2024-ին, Պէյրութի Համազգայինի «Վահէ Սէ-թեան» հրատարակչատունէն լոյս տեսաւ «Սիմոն Չալարեանի անտիպ նամակները» հատորը՝ «ՎԷՄ» մատենաշարի իններորդ թիւով:

Ս. Չալարեանի նամակներէն որոշ թիւ մը առաջին անգամ հրատարակուած է Սիմոն Վրացեանի կողմէ, ապա՝ 1983, 1992 եւ 1997 տարիներուն Հրաչ Տասնապետեանի կազմած Ս. Չալարեանի նուիրուած եռահատոր գործերուն մէջ լոյս տեսած են 423 նամակներ:

Այս հատորով ներկայացուած են 111 անտիպ նամակներ, որոնց մեծագոյն մասը գրուած է 1903 թուականէն ետք, հեղինակին Թիֆլիսէն ժընեւ անցնելէն ետք եւ ինչպէս Հ. Տասնապետեանի լոյս ընծայածները, ասոնք եւս քաղուած են Պոսթընի Հ. Յ. Դաշնակցութեան կեդրոնական արխիւներէն:

ՏԱԳՆԱՊԻ ԵՒ ԽՈՌՈՎՔԻ ԷՋԵՐ

«Տագնապի եւ խռովքի էջեր» հատորը կը ներկայացնէ արծակագիր, յօդուածագիր, խմբագիր եւ թարգմանիչ Վազգէն Էթիեմեզեանի (1943-1996) մամլոյ էջերուն մէջ ցրուած քաղաքական-քաղաքագիտական, գաղափարական եւ ընկերաբանական բնոյթի յօդուածները եւ հայ կեանքին արծագանգող գրութիւնները:

448 էջերէ բաղկացած այս հատորը լոյս տեսած է Հ.Յ.Դ. Լիբանանի Կեդրոնական Կոմիտէի դաստիարակչական յանձնախումբին նախաձեռնութեամբ եւ Վ. Աւագեանի խմբագրութեամբ:

«ՎԱՐԱԳ» ՄԱՏԵՆԱՇԱՐ 9-ՐԴ ԳԻՐՔԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Համագգայինի մանկական գրադարանը հարստացնելու մեկնարկով, այս տարեշրջանին հրատարակուեցաւ «Վարագ» մատենաշարը համալրող 9-րդ գիրքը:

Յայտնենք, որ այս շարքը Լիբանանի եւ արտասահմանի մէջ կ'որդեգրուի թէ՛ իբրեւ ուղեկից ընթերցանութեան եւ թէ՛ ծնողներու կողմէ կ'օգտագործուի իրենց զաւակներուն հայերէնի ճանաչողութեան համար:

Մանկական այս շարքի հեղինակն է Չանի Մեսրոպեան-Շահինեան, գեղարուեստական ծեւաւորումը կատարած է արուեստագէտ Ռազմիկ Պերթիզեան եւ էջադրումը Անի Սարգիսեան:

Նոր տարուան առիթով գեղեցիկ նուէր մը կը դրուի մեր փոքրիկներու տրամադրութեան տակ:

Գիրքի մեկենասութիւնը ստանձնած է Համագգայինի Գանատայի «Գլաձոր» մասնաճիւղը:

«ԻՄ ԱՐՅԱԽ» ԵՒ «ԻՄ ՀԱՅԱՍՏԱՆ»

Պատրաստութեամբ՝ Համագգայինի մանկավարժական արդիական ծրագիրներու մարմինին, այս տարի լոյս տեսան «Իմ Արցախ» եւ «Իմ Հայաստան» մանկական գունաւորելիք եւ ուսուցողական գրքոյկները: Այս գրքոյկներու շնորհիւ մեր մանուկները կը ծանօթանան Հայաստանին եւ Արցախին, անոնց արժեքներուն եւ կոթողներուն: Նախատեսուած է 4-9 տարեկան մանուկներու համար:

ԲԱԳԻՆ ՄԱՏԵՆԱՇԱՐ

Հատորներու խմբագրութիւն եւ ձեւաւորում՝
Յարութիւն Քիրքեճեան

«Հաճի Ապտուլլահ»-ը, ի տարբերութիւն՝ Յ. Օշականի վաստակի մեծ մասին, կը պատկերէ բացառապէս թրքական պոլսամերձ գաւառներու կեանքը, թուրք կերպարներու յարաբերութիւններն ու ապրումները:

Միացած մի քանի այլ գործերու, նաեւ «Մնացորդաց»-էն որոշ հատուածներու, անիկա կը կազմէ անկրկնելի վկայութիւն մը ժԹ դարավերջի թուրք ընկերութեան եւ բարբերուն, որ վիպագիրը առիթ է ունեցած ճանշնալու խորապէս:

«Հաճի Ապտուլլահ»-ի մէջ, օշականեան գրականութեան բնորոշ գիծերը կը մնան անփոփոխ-մարդկային բուռն ու խոր ապրումներու սեւեռում՝ տռամային կացութիւններու խորքի մը վրայ:

Հատորի մեկենասութիւնը ստանձնած է Անահիտ Մարգարեան:

«Ծակ-Պտուկը», առաջին ծաւալուն վեպը Յակոբ Օշականի, լայն պաստառի վրայ կը վերակենդանացնէ պոլսամերձ հայ գաւառը, որուն բնիկն էր գրագետը: Այս հսկայ որմնանկարը, ժամանակի աւանդական մէկ ընկերութեան բնորոշ գիծերուն մէջէն եւ անոնցմէ անդին, անկրկնելի հարստութեամբ եւ ուժգնութեամբ, մեր առջեւ կը բանայ ամբողջ հանդէս մը՝ մարդկային յորդ ապրումներու, կիրքերու, երջանկութեան յուսահատ որոնման եւ ճակատագրական բախումներու:

Հատորի մեկենասութիւնը ստանձնած է «Բագին»-ի բարեկամ անձնաւորութիւն մը:

2024-ը կը նշէ հարիւրամեակը Յ. Օշականի վիպագրական ասպարեզին, սկսած՝ «Շահապազ»-ով, հրատարակուած 1924-ին («Հայրենիք ամսագիր»): Վեպը հատորի մէջ պիտի հրատարակուէր շատ աւելի ուշ, 1958-ին, Պէյրութ, «Յ. Օշականի աշակերտներու» նախաձեռնութեամբ, կցուած՝ պատմուածքներու «Խոնարհներ» շարքի աւարտին: «Շահապազ»-ը սակայն վեպ է, ուրոյն արժէքով, եւ իր անջատ, անկախ հրատարակումը անհրաժեշտ էր լիակատար արժեւորումի մը համար:

Ներկայ հրատարակութիւնը կը պատասխանէ նաեւ ցարդ աննկատ թողուած այս կարիքին:

Հատորի մեկենասութիւնը ստանձնած է Վիգէն Թիւֆէնքեճեան:

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ Ա.

Խմբագիր, ձեռառքման մտայղացում, գրաշարութիւն՝
Աբիկ Աբրահամեան
Հրատարակութիւն՝
Համազգայինի Կեդրոնական Վարչութեան

Սփիւռքի տարածքին Հայոց պատմութեան ուսուցումը գիտական դասաւանդութեան զուգահեռ, նաեւ ազգային դաստիարակութիւն է: Աւելին, անհկա հայապահպանման մաս կը կազմէ:

Համազգայինի հայ կրթական եւ մշակութային միութեան Կեդրոնական վարչութիւնը նախաձեռնեց Հայոց պատմութեան դասագիրքերու պատրաստութեան, գործակցութեամբ Երեւանի պետական համալսարանի Պատմութեան բաժանմունքի մասնագետներուն, որոնց հեղինակութեամբ երկար տարիներու աշխատանքով, դասաւանդման նիւթերու հիմնական բաժինը ամբողջացաւ:

Հայոց պատմութեան Ա., Բ. եւ Գ. գիրքերու հրատարակութեան կը սկսինք 2024-ին՝ առաջին գիրքով: Դժբախտաբար,

մինչեւ դասագիրքերու հրատարակութիւնը, նիւթերը պատրաստած դասախօսներէն ոմանք արդէն մահացած են: Այստեղ պարտք կը նկատենք նշել Երեւանի պետական համալսարանի օրուան նախագահ Արամ Սիմոնեանը եւ պատմաբան Արտակ Մովսիսեանը, որոնք թէեւ պիտի չտեսնէն իրենց գործին արդիւնքը, բայց անոնք իրենց դրոշմը պիտի ձգեն Նոր սերունդներու ազգային կազմաւորման մէջ: Անոնց յիշատակը վառ կը մնայ նաեւ այս գիրքերու հրատարակութեամբ:

Գիտակցելով, որ գիտական նիւթերու ներկայացումը պիտի չբաւարարէր սփիւռքեան մեր իրականութեան պահանջները, դիմեցինք մանկավարժ ուսուցիչներու, եւ սփիւռքահայ մասնագետ պատմաբաններու, որոնք ոչ միայն խորհրդատուական դեր կատարեցին, այլեւ իրենց փորձառութիւնը եւ գիտութիւնը ի գործ դրին այս աշխատանքի յաջողութեան: Մեր շնորհակալութեան խօսքը նաեւ այդ ուսուցիչներուն եւ մասնագետներուն, որոնք տարբեր փուլերով եւ սիրայօժար ստանձնեցին Հայոց պատմութեան Ա., Բ. եւ Գ. դասագիրքերու բովանդակութեան արեւելահայերէնէ արեւմտահայէ ռէնի վերածումը նիւթերու մանկավարժական պատշաճեցումը եւ ժամանակակից մօտեցումով գիրքերու ձեռաւորումն ու պատկերազարդարումը:

Գիտակցելով, որ որեւէ նիւթի դասաւանդում, բովանդակութեան կողքին, ունի նաեւ նիւթը ներկայացնող ուսուցիչին ներդրումը՝ աշակերտին հաճելի ձեւով ներկայացնելու եւ նիւթը սիրցնելու իմաստով, գիտակցելով նա եւ մեր ուսուցիչներուն՝ Հայոց պատմութեան դասաւանդումը առաքելութիւն, հայապահպանում եւ մարդակերտում նկատելու իրենց հաւատքին, այս հրատարակութիւններուն ամբողջական ջամբումը հայ ուսուցիչին կը վստահինք:

Վարձքը կատար այս աշխատանքին մէջ իրենց ներդրումը ունեցած բոլոր նուիրեալներուն:

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆԻ «ՎԱՅԷ ՍԷԹԵԱՆ» ՀՐԱՏԱՐԱԿՉԱՏՈՒՆ ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԵԶԻ ԵՐՐՈՐԴ ԴԱՍԱՐԱՆԻ ԴԱՍԱԳԻՐՔԻ ԾՐԱՐԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Դպրոցական վերամուտի սեմին եւ մանկապարտեզի երրորդ դասարանի դասագիրքի լոյս ընծայման առիթով, երկուշաբթի, 23 սեպտեմբեր 2024-ին, Համազգայինի «Վաիէ ՍԷԹԵԱՆ» հրատարակչատան հրաւերով, «Լիւսի Թիւթիւնճեան» ցուցասրահին մէջ տեղի ունեցաւ լիբանանահայ վարժարաններու մանկապարտիզականուհիներու եւ մանկապարտեզի երրորդ դասարաններու հայերէնի դասաւանդ ուսուցիչներու հանդիպում մը:

Այս առիթով ներկայացուեցաւ Համազգայինի Կեդրոնական Վարչութեան Նոր հրատարակութիւնը՝ մանկապարտեզի երրորդ դասարանի դասագիրք ծրարը, որ կը բովանդակէ՝ դասագիրք, գրավարժութեան տետրակ, վարժութիւններու տետրակ, բանալի բառերու ծրար, ֆլաշ քարտեր, 8 որմազդ եւ ուսուցիչի ուղեցոյց: Շուտով լոյս պիտի տեսնէ նաեւ դասագիրքին ուղեկից պատմութիւններու գիրքը:

Համազգայինի «Վաիէ ՍԷԹԵԱՆ» հրատարակչատունէն լոյս տեսած այս ծրարի պատրաստութեան խումբը կը բաղկանայ՝ Թալին Եահնիեանէ, Սեդա Մածունեանէ եւ Արագ Զելէշեանէ: Մանկավարժական խորհրդատուութիւնը կատարած է Սիլվա Փափագեան, իսկ լեզուական խորհրդատու՝ Թամար Գասապեան:

Ծրարի գեղարուեստական ձեւաւորումը կը պատկանի Ալեքս Մանուկեանին, իսկ նկարազարդումը կատարած է Գեորգ Սարգիս Մանուկեան (Մանուկեանց սթիւտիո): Պատրաստութեան աշխատանքներու համակարգողն է Արին Գալուստեան: Ինչպէս նախկին երկու ծրարներու պարագային, որոնք լոյս տեսան անցեալ տարիներուն եւ արդէն իսկ կը կիրարկուին լիբանանահայ եւ սփիւռքի շարք մը վարժարաններու կողմէ, այս ծրարի մեկենասութեան հովանաւորութիւնը նաեւ ստանձնեց «Գալուստ Կիւլպէնկեան» հիմնարկութեան Հայկական համայնքներու բաժանմունքը:

Հանդիպման ընթացքին Սեդա Մածունեան եւ Թալին Եահնիեան անդրադարձան ծրարի պատրաստութեան հոլովոյթին, բովանդակութեան, դասաւանդման ուղիներուն եւ պատասխանեցին ուսուցիչներու հարցումներուն:

Ծրարը արդէն այս տարուընէ սկսեալ կ'օգտագործուի հայկական վարժարաններու կողմէ:

ՄԵԴԱ ՄԱԾՈՒՆԵԱՆԻ ԱՐՏԱՍԱՆԱԾ ԽՕՍԲԸ

Ձեզմէ ղի ծանօթ չէ «Փոքրիկ Անին եւ երեք արջուկները» եւ «Պետիկն ու գայլը» մանկապարտեզի դասագիրքերուն:

Տասնեակ տարիներ սփիւռքի քանի մը սերունդներ հայերէնը սորվեցան Լուսին Մալիքեանի պատրաստած այս յիշարժան դասագիրքերուն միջոցով. օրին՝ մանկավարժական արդի մեթոտներու եւ կրթական տեսութիւններու վրայ հիմնուած աշխատասիրութիւններ, որոնց հերոսներուն՝ Անիին եւ Պետիկին ընկերակցութեամբ մեծցանք մենք, մեր երեխաները, երբեմն նոյնիսկ՝ թոռները, եւ ծանօթացանք հայերէնի այբուբենին, սորվեցանք խաղալ, խօսիլ, երգել եւ, վերջապէս, կարդալ ու գրել:

Երեխաներ եկան ու մեծցան, ուսուցիչներ աշխատեցան ու գացին, սակայն «Փոքրիկ Անին եւ Պետիկը» մինչ օրս կը մնան մեր դպրոցներու գրասեղաններուն:

* * *

Սակայն այսօր մենք արագութեան դարը կ'ապրինք: Քաղաքակրթութիւնը թելակոխած է նոր ժամանակաշրջան մը, որ բոլոր ոլորտներու թարմացումը կը դարձնէ հրամայական: Քաղաքական, տնտեսական նոր ուղղութիւնները եւ մանաւանդ ճարտա-

րագիտական գիւտերը կը պարտադրեն ընկերային նոր յարացոյցներ, ուր փոքր ազգերու գոյութեան գրաւականը կը կայանայ միայն անոնց զարգացումին մէջ:

2010-ը թուականին ԵՈՒՆԵՍԲՕ-ն արեւմտահայերէնը դասեց վտանգուած լեզուներու շարքին: Ըստ ԵՈՒՆԵՍԲՕ-ի գնահատումին, մինչեւ այս դարի աւարտ, այսինքն՝ եկող 75 տարուան ընթացքին, աշխարհի վրայ գոյութիւն ունեցող 1500 լեզուներ կրնան անհետանալ: ԵՈՒՆԵՍԲՕ-ի 2010-ի յայտարարութիւնը օրին տարակուսանքով ընդունեցինք՝ ըսելով, թէ ինչպէս կրնայ լեզու մը, որ համակարգուած ձեւով կը դասաւանդուի աշխարհի հարիւրաւոր դպրոցներու մէջ, վտանգուած ըլլալ:

Այսօր եթէ «ծուռ նստինք, շիտակ խօսինք», բոլորս ալ մեր աշխատանքային օրուան աւարտին կը խոստովանինք, որ վտանգուած է մեր մայրենի լեզուն՝ շատ մը այլ արժեքներու կողքին:

* * *

Աշխարհի այս յառաջընթացն դուրս չէր կրնար մնալ կրթության ոլորտը, որ հիմնասիւնն է հասարակութիւններու զարգացումին: Այսօր կը գտնուինք կրթական նոր փիլիսոփայութիւններ, նոր նպատակակետեր, մանկավարժական մօտեցումներ եւ գրագիտութեան նոր տեսութիւններ բիւրեղացնելու անհրաժեշտութեան դիմաց: Լեզուներու դասակարգումը, զանոնք իւրացնելու շարժառիթներու յստակացումը, սորվելու հոգեբանութեան գիտութեան զարգացումը եւ անվերջ փորձարկումները անհրաժեշտ են՝ հասկնալու այսօրուան զարգացող երեխայի կարիքները եւ նախասիրութիւնները:

Այս բոլոր տուեալները արժեւորելով՝ ժամանակն էր արդիականացնելու սփիւռքի մէջ արեւմտահայերէնի դասաւանդումը: Հասկցանք, որ պետք էր ցոյց տալ ըսել Անիին եւ Պետիկին եւ հանգստեան կոչել զանոնք:

* * *

2019-ին Համազգային հայ կրթական եւ մշակութային միութիւնը, գիտակցելով հանդերձ բազմատեսակ հակազդեցութիւններու բարձր հաւանականութեան, նախաձեռնեց այս աշխատանքին՝ հովանաւորութեամբ «Գալուստ Կիւլպէնկեան» հիմնարկութեան Հայկական համայնքներու բաժանմունքին:

Նպատակն էր մշակել արեւմտահայերէնի ուսուցման նոր ծրագիր՝ ուղղուած հայախօս գաղութներու երեխաներու գրագիտութեան հրամայականը, հիմնական թիրախ ունենալով Լիբանանի մէջ հայկական դպրոց յաճախող լեզուակիրները:

2019-ին լոյս տեսաւ շարքին առաջին թղթածրարը՝ «Կը խաղամ, կը սորվիմ, կը մեծնամ»՝ ուղղուած 3-4 տարեկան երեխաներուն, որուն յաջորդեց (2022-ին) թիւ 2 նոյն անունով թղթածրարը՝ ուղղուած 4-5 տարեկան երեխաներուն:

Այժմ լոյս տեսած է «Կը կարդամ, կը գրեմ, կը սորվիմ-1» լեզուի ուսուցման ծրագրի ծրարը, որ կ'ընդգրկէ ընթերցանութեան գիրք մը՝ աշխատանքային իր զոյգ տետրակներով, անհատական եւ դասարանային գործածութեան տարբեր միջարկներ, եւ անշուշտ ծրագրի գործադրութեան ուղեցոյց մը:

Ինչպէս որեւէ աշխատանք, այս ծրագրի պատրաստութեան գործնական աշխատանքը սկսանք ընթերցանութեամբ, ուսումնասիրելով արդի ամերիկեան, ֆրանսական եւ քանատական (ի մասնաւորի՝ երկլեզու Քեպլեքի) կրթական ծրագիրները: Այս ուսումնասիրութիւնները արժեւորելով եւ անոնց աւելցնելով մեր թիրախ լսարանին կարիքները, ինչպէս նաեւ արեւմտահայերէնի իւրայատկութիւնները եւ մեր լայն կրթական համակարգի պահանջները՝ մշակեցինք Նոր ծրագիր մը, որ այսօր կը յանձնենք ձեզի:

* * *

Ծեշտը դրուած է հնչիւնաբանութեան, խաղիկներու միջոցով տառերու ճանաչումին, վանկերու եւ բառերու կազմութեան վրայ, ամբողջական բառերու (global) գոցաբանութիւնը իջեցնելով նուազագոյնի:

Այս ծրագիրին ընդմէջէն երեխան կ'իւրացնէ հայերէն այբուբենէն 25 տառ եւ ու բաղադրեալ ձայնաւորը՝ իրենց գլխագիրներով: Հայերէն այբուբենի տառերը շատ ըլլալուն՝ անկարելի էր բոլորը ներառել ուսուցման ինը ամսուան համար նախատեսուած այս հատորին մէջ: Ուստի երեխաները մնացեալ տառերուն պիտի ծանօթանան «Կը կարդամ, կը գրեմ, կը սորվիմ» թիւ 2 ծրարին ընդմէջէն:

Այս ծրագիրին մէջ նորութիւնն է տառերուն մտապատկերները (image mentale): Տեղ գտած են նաեւ՝ հանելուկներ, ոտանաւորներ, ընդհանուր գիտելիքներ, պահուած բառ, խաչբառ, որոնք մեծապէս պիտի նպաստեն երեխայի ուշադրութեան, վերլուծելու եւ համադրելու կարողութիւններու զարգացումին:

Յատուկ ուշադրութիւն դարձուցած ենք բանաւոր արտայայտութեան, որ լեզու մը իւրացնելու եւ անոր հետ ազատօրէն առնչուելու գիտականօրէն հաստատուած ազդակ մըն է:

Կեդրոնական նիւթերը, որոնց շուրջ կառուցուած են ուսումնառութեան բոլոր բաղադրիչները, կ'առաջարկեն այժմեական ընկերային եւ համամարդկային նիւթեր, ինչպէս նաեւ՝ հայկական մշակոյթին եւ արժէքներուն առնչուող նիւթեր:

Վերատեսութեան ենթարկուած են նաեւ որոշ տառատեսակներ՝ զանցելու համար երեխաներուն քով յաճախակի կրկնուող շփոթը եւ դիւրացնելու համար անոնց իւրացումն ու վերարտադրումը:

* * *

Բնականաբար այս ծաւալուն եւ պատասխանատու գործը իրականացնելը դիւրին չէր: Երրորդ անգամ ըլլալով, Թալին Եահնիեանը, Արագ Զէլէշեանը եւ Ես՝ Սեդա Մածունեան, ստանձնեցինք «Կը կարդամ, կը գրեմ, կը սորվիմ-1» ծրագիրի մեթոտաբանութեան, մշակումի եւ համադրումի աշխատանքը:

Մանուկներու ուղղուած որեւէ նիւթ գրաւիչ դարձնելու մէջ առանցքային դեր ունին նկարազարդողները եւ ձեւաւորողները: «Կը կարդամ, կը գրեմ, կը սորվիմ-1»-ը կեանքի կոչուեցաւ նկարիչ Գեորգ Մանուկեանի եւ ձեւաւորող Ալեքս Մանուկեանի աշխատանքով: Մանկավարժական եւ մեթոտաբանական յղացքներու վերանայումին համար մեր կողքին էր հոգեբան-մանկավարժ Սիլվա Փափագեանը, որ արժեւորեց կատարուած աշխատանքը եւ մասնագիտական իր խորհուրդներով օժանդակեց ծրագիրի մշակումին:

Արեւմտահայերէնի չհամակարգուած կարգավիճակին մէջ հնարաւորինս ապահով նաւարկելու նպատակով աշխատանքին լեզուական խմբագրութիւնը վստահուեցաւ Թամար Գասապեանին:

Աշխատանքը համադրեց Արին Գալուստեանը, որ կամուրջը եղաւ բազմանդամ այս խմբակի աշխատակիցներուն միջեւ:

Հիմնական այս աշխատակազմէն բացի, խորհրդատուական կարգով մեր խմբակին միացան եւ իրենց մասնագիտական ներդրումը ունեցան՝ Տոլին Մելքոնեան՝ ուղղախօս (orthophonist), Նարօտ Խտըրլարեան՝ հոգեշարժունակութեան դարմանող (psychomotor therapist) եւ Խաժակ Աբելեան՝ տառատեսակներու մասնագէտ: Խորին շնորհակալութիւն կը յայտնենք իրենց:

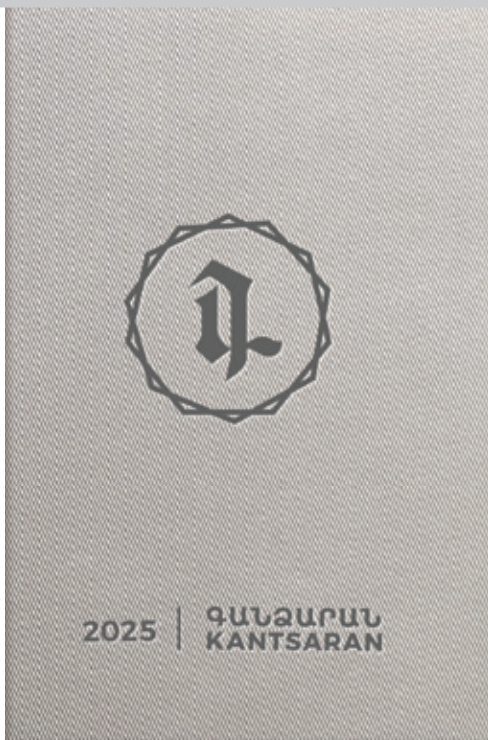
Ծրարի տպագրութեան եւ արտադրութեան աշխատանքները բնականաբար ստանձնեց Համազգայինի «Վահէ Սէթեան» հրատարակչատունը, որ իր գրատարածի ճամբով նաեւ պիտի կատարէ դասագիրքին պահեստաւորումը եւ տարածումը:

Մեծ շնորհակալութիւն՝ Համազգայինի Կեդրոնական վարչութեան, որուն աջակցութեան արդիւնքը այսօր բոլորս կը վայելենք:

Շնորհակալութեան եւ երախտագիտութեան խօսք՝ «Գալուստ Կիւլպէնկեան» հիմնարկութեան Հայկական համայնքներու բաժանմունքին, որ արեւմտահայերէնի կենսունակութեան ուղղուած իր ռազմավարութեան մէջ որդեգրեց նաեւ, նախորդ երկու ծրարներուն նման, այս ծրագիրը եւ իր նիւթական ներդրումով մեծապէս նպաստեց ծրագիրի իրականացումին:

* * *

Կը յուսանք, որ մէկ տարիէն աւելի տեւած այս աշխատանքը կը գոհացնէ ձեր եւ ձեր աշակերտներուն ներկայ պահանջները:

Համագգայինի «Վահե Սեթեան» հրատարակչատունը տարիներ է Վեր իր դիմատետրի եւ «Ինսթակրամ»-ի «Գանձարան» էջով կը ներկայացնէ Համագգայինի լոյս ընծայած հրատարակութիւնները, ինչպէս նաեւ հայ եւ միջազգային գրականութենէն պարբերութիւններով հերթականօրէն ընթերցողին տրամադրութեան տակ կը դնէ խօսքեր, ասոյթներ եւ մտածումներ: Քաջալերուած անցեալ տարուան փորձառութենէն եւ ընկալումէն, դարձեալ որոշեցինք հրատարակել նորատետր մը, որուն մէջ մտածեցինք ներառել դաստիարակիչ եւ հաճելի ասացուածքներ, բանաստեղծութիւններ եւ տեղեկութիւններ: Կ'ընդունինք, որ արդի արհեստագիտութիւնը շատ բան փոխած է մեր կեանքին մէջ, բայց գիրը եւ նորատետրի մը ներկայութիւնը օգտաշատ եւ հարստացնող:

Շնորհակալութիւն կը յայտնենք այս ծրագիրին սատարած բոլոր մասնակիցներուն, որոնք անվերապահօրէն ընդառաջեցին մեր առաջարկին: Հաւաքական մասնակցութեամբ նուիրագործուած այս ծրագրի հասոյթը պիտի յատկացուի Համագգայինի հրատարակչատան մանկական գիրքերու եւ դասագիրքերու հրատարակութեանց:

Խաղաղ, կայուն, յաջող տարի մը կը մաղթենք բոլորիդ: Թող առողջութիւնը, մտքի խաղաղութիւնը, ուրախութիւնը դառնան ձեզի ուղեկից ամբողջ տարուան ընթացքին:

HAMAZKAYN "VAHE SETHIAN" PRINTING - PUBLISHING HOUSE • BOOKSTORE - LIBRARY • LUCY TUTUNJIAN ART GALLERY
Shaghosyan Center, Bouj Hammoud - Lebanon | T: +961 1 241 2525 | F: +961 1 261 329 | P.O.Box 85, 1096 | E: print@hamazkayn.com
www.hamazkayn-bookstore | www.artgallery.hamazkayn.com | Facebook: @vahan.kantsaran | Hamazkayn "Lucy Tutunjan" Art Gallery

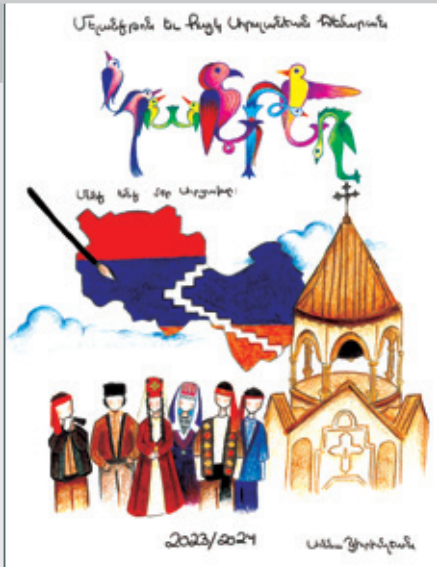
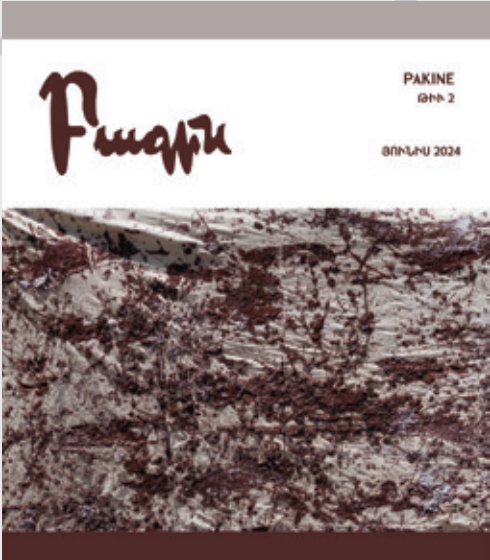
Թուանշաններու սլաքը բնականոն կերպով կը շարունակէ իր ընթացքը, երբեմն տխուր, երբեմն ալ յուսալի պատկերներով բեղմնաւոր: Այդ բոլորին մէջ, մարդկային վերանորոգ կամքն ու կորովը կը հանդիսանան նորարար յոյսը, որ կու գայ ամոքելու, փայփայելու բազմապիսի յոյգեր, հեռացնելու դաժանութիւնը, տխրութիւնն ու վիշտը, որպէսզի կարելի ըլլայ տեսնել վաղուան ճառագայթող արշալոյսը:

Այս առթիւ, արուեստագետներու վրձինաձն ու քանդակածը լոկ երեւակայածին յղացումներ չեն, այլ խորիմաստ ու պատգամաբեր հաղորդում, որ կեանքի գեղեցկութիւնը ցայտուն կը դարձնէ, երբ քանդումներն ու տառապանքը, ափսոսանքն ու մտատանջութիւնը առօրեայ մղձաւանջով կը խափանեն ժողովուրդին ապահովութիւնն ու անդորրութիւնը, նաեւ՝ կեդրոնացումի շեշտ մը կը դնեն թուլութեան ու վիատութեան մագլցումին:

Աւանդութիւն դարձած նոր տարուան օրացոյցի հրապարակումով, Համագգայինի «Վահե Սեթեան» հրատարակչատունը 2025 տարին կը դիմաւորէ վերականգնումի ու յուսադրման բաբախուն երանգով, այն յոյսով, որ Լիբանանի վրայ շղթայազերծուած պատերազմն ու արհաւիրքը վերջնականապէս կը փարատին, վերաթարմացած տեսլականով լիբանանցին կը յառաջանայ կեանքի նոր անդաստան...

րակումով, Համագգայինի «Վահե Սեթեան» հրատարակչատունը 2025 տարին կը դիմաւորէ վերականգնումի ու յուսադրման բաբախուն երանգով, այն յոյսով, որ Լիբանանի վրայ շղթայազերծուած պատերազմն ու արհաւիրքը վերջնականապէս կը փարատին, վերաթարմացած տեսլականով լիբանանցին կը յառաջանայ կեանքի նոր անդաստան...

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶԱՏՈՒՆԷՆ ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԾ
ՕՐԱՑՈՅՑՆԵՐ ԵՒ 2024-Ի ՊԱՐԲԵՐԱԹԵՐԹԵՐԷ ՆՄՈՒՇՆԵՐ

«ԶԱՄԱՐԵԱՆ ՄԱՏԵՆԱՇԱՐ»-Ի ՎԵՑ ՀԱՏՈՐՆԵՐՈՒ ՇՆՈՐՀԱՅԱՆԴԷՍ

Կազմակերպութեամբ Համազգայինի «Վահէ Սէթեան» հրատարակչատան, գործակցութեամբ ՀՀԴ «Զաւարեան» ուսանողական միութեան, հինգշաբթի, 25 յունուարին, երեկոյեան ժամը 7:30-ին «Ազդակ»-ի «Փիւնիկ» սրահին մեջ տեղի ունեցաւ «Զաւարեան մատենաշար»-ի վեց հատորներու շնորհահանդէսը՝ ներկայութեամբ Լիբանանի հայոց թեմի առաջնորդ Շահէ արք. Փանոսեանի, Հայ կաթողիկէ պատրիարքական փոխանորդ հայր Գաբրիէլ Մուրատեանի, Մերձաւոր Արեւելքի Հայ աւետարանական եկեղեցիներու միութեան նախագահ՝ դոկտ. Փոլ Հայտոսթեանի, Մերձաւոր Արեւելքի Հայ աւետարանական եկեղեցիներու միութեան Կեդրոնական մարմինի ատենապետ վեր. Րաֆֆի Մսըրլեանի, հոգեւոր հայրերու, պետական անձնաւորութիւններու, քաղաքական կազմակերպութեանց ներկայացուցիչներու, Հայաստանի Հանրապետութեան դեսպանատան անձնակազմին, մշակութային, բարեսիրական, մարզական, կրթական, ընկերային բարեսիրական միութիւններու եւ կառոյցներու ներկայացուցիչներու:

Բացման խօսքը հրատարակչատան կողմէ արտասանեց Իզապէլ Տիարայի, որ նկատել տուաւ, թէ Համազգայինի «Վահէ Սէթեան» հրատարակչատունը իր հիմնադրութեան օրէն յատուկ կարեւորութիւն ընծայած է յեղափոխական-գաղափարական գրականութեան նկատմամբ, եւ յեղափոխական դէմքերու, դէպքերու եւ պատմութեան հատորներով հարստացուցած՝ ազգային գրադարանը, եւ այս առաքելութեան ծիրին մեջ է «Զաւարեան մատենաշար»-ի հատորներու լոյս ընծայումը, որ ունի թելադրական խոր պատգամ:

Ան շնորհակալութիւն յայտնեց ներկայ ծրագրին մասնակից բոլոր անհատներուն եւ ներկայացուց 4 հատորներու մեկենաս՝ նախկին զաւարեանական Օհան Արմէնեանի, Սարգիս Քարկոտորեանի, Ատրուշան Արմէնեանի եւ Վահէ Յ. Աբելեանի այս առիթով արտայայտած սրտի խօսքը: Հատորներէն մին նուիրուած է Սերժ Թովմասեանի եւ Սարգիս Ֆուճուրեանի յիշատակին, երկրորդը Սագո Սարգիսեանի, երրորդը Բենօ Թոնդեանին, չորրորդը Պօղոս Ղուկասեանի եւ Յակոբ Եափուճեանի: Իսկ հինգերորդ հատորը լոյս տեսաւ Արա Տեմիրճեանի յիշատակին՝ քեսապցի իր հարազատներու մեկենասութեամբ, իսկ վեցերորդ հատորը Վերա Եագուպեանի մեկենասութեամբ՝ ի յիշատակ իր կեանքի եւ գաղափարի ընկերոջ, վերջերս մեզմէ բաժնուած Շանթ Եագուպեանի յիշատակին:

Այնուհետեւ խումբ մը զաւարեանականներ՝ Եւա Ղազարեան, Լիակ Մարտիրոսեան, Շերիլին Տիրացուեան, Սերուժ Խանճիհանեան, Կարօտ Պետիրեան, Շահան Նաճարեան, Պօղոս Տոնիկեան եւ Փաթիլ Չարմէնեան ներկայացուցին նախկին զաւարեանական այն

ընկերները, որոնց յիշատակին նուիրուած են հատորները:

«Ձաւարեան» ուսանողական միութեան կողմէ խօսք առաւ Սանահին Թովմասեան: Ան առաջին հերթին կարդաց մատենաշարի հրատարակութիւններու ՉՈՄ-ի «Երկու խօսք»-ին մէջ գրուած հետեւեալ պարբերութիւնը. «Սատարել սփիւռքահայ երիտասարդութեան գաղափարաբանական-քաղաքական մտածողութեան բիւրեղացման, յղկումին, որպէսզի ուրոյն մօտեցումով խիզախ կեցուածք ցուցաբերեն բոլոր այն հարցերուն նկատմամբ, որոնք կը պղտորեն, կը շեղեն հայ երիտասարդը իր հարազատ մթնոլորտէն՝ հայկականութենէն», որ յստակօրէն կը բնորոշէ մատենաշարին նպատակն ու կարեւորութիւնը: Շարունակելով իր խօսքը՝ Թովմասեան դիտել տուաւ, որ այսօր պայմանները փոխուած են եւ կ'ապրինք այնպիսի կացութեան մէջ, ուր տիրողական են ազգային համակարգի փճացումը, կուսակցութիւններու կազմաքանդումը, կառոյցներու մասնատումն ու մարդկային արժէքներու ոչնչացումը, իսկ համաշխարհային այս կացութեան դէմ յանդիման եւ ներհայկական առումով տիրող յուսախաբ եւ յանձնաւորական պայմաններու լոյսին տակ առաւել եւս դժուար է գաղափարական սկզբունքներով առաջնորդուող սերունդ պատրաստելը:

Դիտել տալով, որ ՉՈՄ-ի «Ձաւարեան մատենաշար»-ը օրին ուսանողներու համեստ գրադարաններու անբաժան մասնիկն էր, եւ այսօր Համազգայինի «Վահէ Սէթեան» հրատարակչատան ճիգերուն շնորհիւ՝ 6 հատորներու վերահրատարակութիւնը առիթ է ուսանողութիւնը կամրջելու գաղափարաբանական-քաղաքական մտքի զարգացման աշխատանքներուն: Ան ըսաւ, որ այս հատորներու վերահրատարակութեան անպայման պէտք է յաջորդեն նոր գործերու հրատարակութիւնը, ինչպէս նաեւ սերտուին այս հատորներն ու իրերայաջորդող գործերը արդիականացած աշխարհի պայմաններով՝ թուայնացած տարբերակներով հասանելի դարձնելու ոչ միայն Լիբանանի, այլ նաեւ համահայկական առումով հայ ուսանողութեան եւ երիտասարդութեան:

Մատենաշարի խմբագիր Կարօ Յովհաննէսեան իր խօսքի սկզբնաւորութեան նկատել տուաւ, որ առաջին հինգ գիրքերը՝ բացի Ալեքսանտր Խատիսեանին գիրքէն, գաղափարաբանական գիրքեր են, մինչդէռ Խատիսեանին գործը այդ օրերուն հրատարակուեցաւ՝ պարզապէս քաղաքական փորձառութիւն մը ներկայացնելու ուսանողութեան եւ երիտասարդութեան, աւելցնելով, որ Ալեքսանտր Խատիսեանը մենք կը բացառենք մնացեալներէն գլխաւոր այն պատճառով, որ ան ունեցած է շատ լայն քաղաքական փորձառութիւն, մանաւանդ՝ ռուսական յեղափոխութեան ժամանակաշրջանին, ինչպէս նաեւ ան եղած է Հայաստանի Հանրապետութեան մէջ ամենէն երկարակեաց վարչապետը:

Յովհաննէսեան նկատել տուաւ, որ գիրք մը երեք կողմ ունի. առաջինը՝ հեղինակը, երկրորդը՝ գիրքը, երրորդը՝ ընթերցողը: Ան ըսաւ, որ 2023 տարուան ընթացքին Համազ-

գային հրատարակություններն տասը գիրք ինք խմբագրած է եւ իւրաքանչիւրին հրատարակութեան, պատրաստութեան, խմբագրութեան ատեն կը մտածեր, թէ ի՞նչ պիտի կարդայ այդ գիրքը, որովհետեւ գիրք մը որեւէ ձեւով չ'ամբողջանար, եթէ ընթերցող չունենայ: Ան խօսեցաւ, որ մերօրեայ կացութեան ու ընկերային ցանցերու բերած մարտահրաւերներուն մասին, որոնք մարդը կը հեռացնեն ընթերցանութենէն, բայց եւ այնպէս ան հաստատեց, որ ընթերցումը վարժութեան հարց է, եւ մարդ օրական մէկ ժամ անպայման կրնայ տրամադրել ընթերցումի: «Մեքենան, ընկերային ցանցերը առարկայական տուեալներ են, հոգեկան բան չունին իրենց մէջ, չեն պատրաստեր մարդը, գաղափարապաշտը, յեղափոխական մարդը, քաղաքականացած մարդը: Գիրքի ընթերցումը կը պատրաստէ քաղաքականացած, յեղափոխականացած եւ գաղափարապաշտ երիտասարդութիւն, ուսանողութիւն, ժողովուրդ, որուն անպայման կարիքը ունինք մենք այսօր», եզրափակեց Կարօ Յովհաննեսեան:

Միջազգային յարաբերութիւններու մասնագետ, Նախկին զաւարեանական դոկտ. Խաչիկ Տէր Ղուկասեան Նկատել տուաւ, որ Զրիստափորը, Գարեգին Խաժակը, Քաջազնունին, Լեւոն Շանթը եւ Խատիսեանը այս գիրքերը գրեցին 19-րդ դարու վերջաւորութեան եւ 20-րդ դարասկիզբին եւ առաջին կիսուն, պատմական շրջադարձային, անկիւնադարձային փուլի մը, երբ հայ ժողովուրդի պատմական գործընթացը մտած էր ազատագրական պայքարի հունին մէջ, եւ անհրաժեշտ էր կազմաւորել, բացատրել ու ներկայացնել այն, ինչ

որ 19-րդ դարուն զարթոնքով կերտուելու սկսած հայ մարդը պետք ուներ, աւելցնելով, որ Նորանալու, հայրենիքը եւ ազգը հասկնալու, քաղաքական գործը հասկնալու, յեղափոխութեան գործին համարձակութիւնը ընկալելու համար գրուած գիրքեր են: Ան յայտնեց, որ երբ 70-ական թուականներու սկիզբը «Չաւարեան» ուսանողական միութեան Նախաձեռնութեամբ այս բոլորը վերահրատարակուեցան, հրաւեր էր 70-ական թուականներու երրորդ սերունդին՝ այդ մեծ գործընթացին մէջ քաղաքականացած եւ գաղափարականացած Նոր երիտասարդութիւն մը պատրաստելու, եւ յաջողեցան: Ան շեշտեց, որ սփիւռքահայութիւնը երբեք պետք չէ մոռնայ, որ առանց պետութիւն ունենալու 1965-1985 եւ 1987 թուականներուն մոռցուած, ժխտուած ցեղասպանութիւն մը միջազգային օրակարգի վրայ դրաւ, եւ անոր համար 70-ական թուականներու քաղաքականացումը, երիտասարդութեան գաղափարական յանձնառութիւնը կեդրոնական դեր խաղացին: Ան դիտել տուաւ, որ այս գիրքերը պատրաստեցին եւ կոփեցին իրերայաջորդ սերունդներ, իսկ այսօր անոնց վերահրատարակութիւնը քաղաքականացման ազդու գործիք է: Անդրադառնալով ընկերային ցանցերուն՝ ան հաստատեց, որ անոնք չեն պատրաստեր մարդը, բայց Նաեւ կարելոր է, որ այս գաղափարներուն քննարկումը այսօրուան բնագիրին մէջ ընկերային ցանցերու միջոցով մեծ

տարածում գտնել, որովհետեւ այդ քննարկումին բացակայությունն է հիմնականին մեջ, որ մեզ կը մղէ դեպի կրաւորականություն եւ չհասկնալու քաղաքական գործին կարեւորությունը: «Ինձի համար մարտահրավերը առնուազն այն է, որ ընթերցանությունը այս գիրքերուն նաեւ ունենայ համապատասխան մեկնաբանություն մը, երբ դրուի քննարկումի, որովհետեւ անոր հիման վրայ է, որ մեր առջեւ դրուած մեծագոյն մարտահրավերը՝ սփիւռքը 20-րդ դարէն փոխանցեց 21-րդ դար եւ առիթ տուաւ Հայ դատի պայքարը շարունակելու այսօրուան չափանիշներով եւ պայմաններով: Այս է, որ պիտի առաջնորդէ այս մատենաշարին շարունակականությունը տալ», եզրափակեց դոկտ. Խաչիկ ՏԵՐ ԴՈՒԿԱՍԵԱՆ:

Այնուհետեւ ելոյթ ունեցաւ Համազգայինի «Վահէ Սէթեան» հրատարակչատան տնօրէն Յակոբ Հաւաթեան: Ան ըսաւ, որ «Չաւարեան մատենաշար»-ը պատգամող է, իսկ զաւարեանական սերունդի մը պատկառելի վաստակը կոչուած է լուսաւորելու մեր ազգային հաւաքական երթի դժուար ու փշոտ ճանապարհը:

Հաւաթեան ըսաւ, որ համաշխարհային կռիւ յայտարարուած է այսօր ազգային գաղափարախօսութեանց դէմ, համամարդկային նորարար արժեհամակարգի մը քողին ներքեւ ազգայինը, ինքնուրոյնը եւ հարազատը թաւալգոր նահանջի ճամբան բռնած են, նկատել տալով, որ մեր պարագային, երբ ազգովին շատ բան կորսնցուցած ու տակաւին աւելին կորսնցնելու սպառնալիքի դէմ յանդիման կը գտնուինք, գաղափարական վերազարթօնքի ուղին կը շարունակէ մնալ միակ ճշմարիտ ուղին: Ան նշեց, որ գաղափարական մեր կուտակած հարստութեան արժանաւորապէս տերը կանգնելու ու նոր գաղափարներու շուրջ ազգը միաւորող, զգաստացնող ու ազգային գիտակցութիւնը թարմացնող աշխատանքի գործելադաշտը ընդարձակելու համար հարկ է ամբոխային ներկայ տրամաբանութիւնը արմատապէս յեղաշրջել՝ զանգուածներու մօտ արժանապատուութիւն եւ պայքարի գիտակցութիւն արթնցնելու համար:

Յ. Հաւաթեան յայտնեց, որ մեր ներկան, թէկուզ՝ ճնշող, հարկ է, որ ծնունդ տայ նոր գաղափարական սլացքներու՝ հաստատելով, որ հայ ուսանողութիւնն ու երիտասարդութիւնն է, որ դարձեալ պիտի փշրէ ստրկութեան եւ համակերպումի բոլոր պատնէշները եւ ազգին ընծայէ նոր արշալոյսի յոյսը: Ան ըսաւ, որ նոր գաղափարները լսելի դարձնելու եւ հանրայնացնելու համար գործելաոճային եւ մարտավարական բարեփոխումները անխուսափելի են, իսկ արդի արհեստագիտութիւնն ալ այդ գաղափարներու տարածման ու ժողովրդականացման համար անհրաժեշտութիւն է:

Խօսքի աւարտին, Հաւաթեան շնորհակալութիւն յայտնեց նախկին զաւարեանականներուն եւ բարեկամներուն, որոնք իրենց նիւթաբարոյական զօրակցութեամբ նեցուկ կանգնեցան ծրագրին, մատենաշարի խմբագիր Կարօ Յովհաննէսեանին, որ բծախնդրութեամբ կատարեց խմբագրական աշխատանքը եւ աշխատանքային խումբին վստահեցնելով, որ այս շարքը շուտով պիտի հարստանայ նոր հրատարակութիւններով, ներկայ եւ նախկին զաւարեանականներու անվերապահ աշխատանքով:

Ձեռնարկին եզրափակիչ խօսքը արտասանեց ՀՀԴ Բիւրոյի ներկայացուցիչ Յակոբ ՏԵՐ ԽԱՇԱՏՈՒՐԵԱՆ, որ ինք եւս իր պատանեկան տարիքին թրծուած էր այս գիրքերով, որոնք մեզի փոխանցեցին այն հիմնական առանցքը՝ գաղափարաբանութեան, յեղափոխական միտքին, քաղաքական միտքին, որ անհրաժեշտ էր հայ պատանիին եւ երիտասարդին համար: ՏԵՐ ԽԱՇԱՏՈՒՐԵԱՆ գոհունակութեամբ ըսաւ, որ այդ սերունդին իսկապէս հիմք եւ հում նիւթ ծառայեցին այս գիրքերը եւ անոնց յաջորդեց նաեւ աւելի նոր ժամանակներու Միւր Ջովհանճեանի «Դեպի Երկիր» կարգախօսին վրայ հիմնուած հատորը, ինչպէս նաեւ՝ հայաստանեան Աշոտ Ներսիսեանի Հայ յեղափոխական

դաշնակցության պատմության վերաբերող հատորները, որոնք եկան ամբողջացնելու այս հոյլը, այսինքն՝ քաղաքական, գաղափարական, յեղափոխական միտքի կողքին, նաեւ աւելցաւ մասնագիտական վերլուծում Հայ յեղափոխականական դաշնակցության պատմության գէթ իր սկզբնական օրերէն մինչեւ անկախութեան շրջանը, այդ ալ՝ հայրենի պատմաբաններու կողմէ, նոր ակնոցով դիտուած, բայց ամբողջովին արդարօրէն ներկայացուած, նաեւ երիտասարդութեան մէկ կարեւոր ներկայացուցիչի կողմէ «Դէպի Երկիր» կարգախօսի մեկնաբանութիւնը:

Տէր Խաչատուրեան կարգ մը միտքեր բաժնեկցեցաւ ներկաներուն հետ. Ա) Չափազանց մեծ անհրաժեշտութիւն է այսպիսի աշխատանք, որովհետեւ հիմքն է, բայց ժամանակն է, որ մենք նաեւ մօտենանք աւելի նոր շրջանի մեր մտաւորական սերունդներու կողմէ

գաղափարական, գաղափարախօսական հատորներու եւ միտքերու պատրաստութեան: Ան նկատել տուաւ, որ իրենց ունեցած տարողութեամբ եւ ուժգնութեամբ այս մատենաշարը եւ անոնց հեղինակները բացառիկ դեմքեր են, բայց նաեւ ունինք աւելի նոր շրջանի դեմքեր, որոնք մեր ՀՀԴ-ի ընդհանուր մօտեցումի, ընդհանուր գաղափարախօսութեան, քաղաքական ուղղութեան վրայ մեծ ազդեցութիւն ունեցած են, եւ անհրաժեշտ է նաեւ անոնց աշխատանքները ի մի բերել, երբ ցրուած են, եւ անոնք ալ լոյս ընծայել՝ որպէս յաջորդական հատորներ:

Բ) Բիւրոյի ներկայացուցիչը բաժնեց այն մտահոգութիւնները, որոնք ներկայացուեցան ընկերային ցանցերու, անոնց ժխտական ազդեցութեան նկատմամբ, սակայն յայտնեց, որ մեր պարտականութիւնն է այսօրուան անխուսափելիօրէն ազդեցիկ այդ ընկերային ցանցերը վերածել նոր զէնքի, որ մեր գաղափարական հիմքը կարողանանք նաեւ այդ միջոցով տարածել, որպէսզի խորք հաղորդենք այդ մակերեսային ամէն տեսակի ունեցած գործիքներուն:

Տէր Խաչատուրեան շեշտեց եւ կոչ ուղղեց մեր երիտասարդութեան, որ այս հրատարակութիւնները եւ նորերը, որոնք պիտի հրատարակուին, նաեւ տարբեր լեզուներով լոյս տեսնեն, որպէսզի Ամերիկաներու, Եւրոպայի, Հիւսիսային եւ Հարաւային Միացեալ Նահանգներու, Աւստրալիոյ մէջ չման ապրող երիտասարդները զրկուած այն հարուստ գրականութենէն եւ մեր ունեցած արգասիքէն, որ մեզ դաստիարակեց 70-ական թուականներուն:

«Սիրելի երիտասարդներ, «Չաւարեան»-ը յատուկ առաքելութիւն ունի: Ես ծանօթ եմ այլ ուսանողական միութիւններուն, որոնք կը գործեն ՀՀԴ-ի հովանիին ներքեւ, բայց չունին այն ուժականութիւնը, այն անցեալը եւ այն հսկայական վաստակը, որ ունի Չա-

ւարեան ուսանողական միութիւնը: Դուք պէտք է նաեւ ընտրէք այսօրուան մեր նոր մարտահրաւերները եւ այդ ուղղութեամբ աշխատասիրութիւններ պատուիրելու եւ անոնց մասնագիտական մօտեցումներով վերլուծումներ կատարելու հնարաւորութիւնները: Ստեղծեցէք, հաւաքեցէք մտաւորականութիւնը՝ երիտասարդ թէ ոչ երիտասարդ», հաստատեց Տէր Խաչատուրեան: Ան շեշտեց, որ այսօր հիմնական հարցերէն են ազգային գաղափարախօսութեան դէմ պայքարը՝ հայրենիքէն ներս թէ դուրս, աժան ժողովրդականութիւնն է, որուն դէմ անհրաժեշտ է հիմնաւորուած ձեւով պայքար տանիլ: Տէր Խաչատուրեան շեշտեց, որ այսօր աւելի քան երբեք, անհրաժեշտ է, որ մենք յստակօրէն վերականգնենք այն ազգային դիմագիծը, որով թրծուած ենք բոլորս մեր պատանեկութեան տարիքէն եւ այդ ազգային դիմագիծով մենք կերտած ենք այն նուիրումը, մեր ունեցած ամբողջական նուիրուածութիւնը մեր Դատին, մեր նպատակներուն: Ան ցաւով յայտնեց, որ Հայաստանի մէջ այսօր նոյնիսկ պայքար կայ Հայ դատի հասկացողութեամբ եւ ընտրուած ներկայացուցիչները կ'ուզեն փակել այդ ամբողջ համակարգը, որ երկար տասնամեակներով մենք կերտած էինք 1940-ական թուականներէն բայց մանաւանդ 60-ական թուականներէն ետք թափ առած այդ աշխատանքը, որ մեր Հայ դատի կառոյցն է, ՀՀԴ-ի հովանաւորած Հայ դատի յանձնախումբերն են, գրասենեակներն են, որ մենք կը նկարագրենք որպէս հայ ժողովուրդի երկրորդ բանակ: Ան ըսաւ, որ յանդգնութիւնը հասած է այն աստիճանի, ուր անհրաժեշտութիւն կը համարեն փոխել սահմանադրութիւնը, որպէսզի գոհացնեն թշնամին, հայդատականութիւն բառը ժխտական ձեւով սկսած են հրամցնել ժողովուրդին հայրենիքի մէջ, մեր հիմքը կազմող եւ հպարտութեան աղբիւրը հանդիսացող հարցերը եւ գաղափարները աղաւաղելով՝ բոլորովին տարբեր ձեւով կը հրամցնեն ժողովուրդին: Եզրափակելով իր խօսքը՝ Յակոբ Տէր Խաչատուրեան ըսաւ. «Մենք աներեր պիտի շարունակենք մեր պայքարը եւ կը հաւատանք, որ ինչպէս միշտ, Հայ յեղափոխական դաշնակցութիւնը կարողացած է այդ ջախը փոխանցել երիտասարդութեան, այսօր փոխանցելու ալ կարիքը չունինք, որովհետեւ երիտասարդութիւնը մեր ներկան է նաեւ, եւ ապագան ու անոր մէջ առաջնակարգ դեր պէտք է ունենայ եւ ունի «Չաւարեան» ուսանողական միութիւնը:

Շնորհահանդէսը փակուեցաւ «Մշակ, բանուոր» քայլերգով, որմէ ետք տեղի ունեցաւ հատորներու վաճառք:

* Հատորները լոյս տեսած են Դեկտեմբեր, 2023-ին:

ԹՂԹԱԿՅՈՒԹԻՒՆ՝ «ԱԶԴԱԿ» ՕՐԱԹԵՐԹԻ
30 Յունուար, 2024

ԼԻԲԱՆԱՆԱՅԱՅՈՒԹԻՒՆԸ ԱՐԺԱՆԱԽՈՐ ԿԵՐՊՈՎ ՈԳԵԿՈՉԵՑ ԱՆՄԱՅ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾ ՊԱՐՈՅՐ ՍԵԼԱԿԻ 100-ԱՄԵԱԿԸ

«100 բանաստեղծություն» հատորը միևնույն կը գործէ լիբանանահայ 1850 ընտանեկան օճախներ:

Մարտ 2024 ամսուան երրորդ շաբաթը մշակութային առումով գերազանցապես սեւակեան դրոշմ ստացաւ լիբանանահայ գաղութին մէջ: Հայ մեծանուն բանաստեղծ եւ գրող Պարոյր Սեւակի ծննդեան 100-ամեակը առիթ հանդիսացաւ, որ ինչպէս Հայաստանի մէջ, նոյնպէս ալ սփիւռքի զանազան գաղութներուն եւ յատկապէս Լիբանանի մէջ կազմակերպուին յոբելեական հանդիսութիւններ: Ասիկա առիթ էր նաեւ լիբանանահայ գրասէր հանրութեան եւ նոր սերունդին ներկայացնելու մեծանուն բանաստեղծին լաւագոյն գործերը իր մէջ ամփոփող «100 բանաստեղծություն» հատորը՝ դասական ուղղագրութեամբ: Անսախընթաց երեւոյթ էր սփիւռքահայ ժամանակակից գրահրատարակչութեան պատմութեան մէջ, որ հատոր մը լոյս կ'ընծայուի շուրջ 1850 տպաքանակով: Նաեւ անսախընթաց էր լիբանանահայութեան ընդառաջումը յոբելեական հանդիսութեան, այնքան, որ Պուրճ Յամուտի «Յակոբ Տէր Մելքոնեան» սրահը այդ օր բերնէ բերան լեցուն էր խումներամ բազմութեամբ: Երեւոյթ մը, որ իրաւամբ ցոյց կու տայ լիբանանահայ գրասէր հասարակութեան ծարաւը նմանօրինակ գրական եւ մշակութային հանդիսութիւններու նկատմամբ:

Արդարեւ, ուրբաթ, 22 մարտ 2024-ին, երեկոյեան ժամը 8:00-ին «Յակոբ Տէր Մելքոնեան» թատերասրահին մէջ տիրական ներկայութիւն էր Պարոյր Սեւակի ծննդեան 100-ամեա-

կի հանդիսութեամբ ու «100 բանաստեղծութիւն» հատորին շնորհահանդեսով կազմակերպութեամբ Համազգայինի «Վահէ Սէթեան» հրատարակչատան ու Գիր եւ գրականութեան մասնագիտացած մասնաճիւղին:

Լիբանանի, Հայաստանի եւ Արցախի քայլերգներու ունկնդրութենէն ետք ձեռնարկին բացման խօսքը արտասանեց Նանօր Թաշճեան, որ դիտել տուաւ, թէ նման հանդիսութեան մը նախաձեռնած են ոգեկոչելու եւ մօտէն ըմբռնելու հայ բանաստեղծութեան մէջ անուանի հայրենի բանաստեղծ, գրականագետ եւ թարգմանիչ Պարոյր Սեւակի ունեցած մեծ ներդրումն ու անկորնչելի վաստակը:

«Իր գրականութեան յաւերժական անյայտը եղան մարդ արարածն ու անոր ոգեղէն գոյութեան բացայայտումը: Անոր հերոսները եղան ազնիւ ու ուղղամիտ մարդիկ, որոնք ոգեւորեցին, տխրեցուցին եւ հիացուցին մեզ: Ան բացայայտ ու բարձրաձայն խօսեցաւ ու գրեց այն ամէն ինչին մասին, որոնք նոյն տարիներուն կ'ըսուէին կիսաձայն, տողերու արանքով:

«Պարոյր Սեւակ ունեցած է քարիզմաթիկ գրաւորութիւն եւ գրական անհատականութիւն: Անդրադարձած է՝ հայ ժողովուրդի ճակատագիրին, Հայոց ցեղասպանութեան, ազգային վերածնունդին եւ ամբողջական հայութիւնը հայրենիքի շուրջ հաւաքելու թեմային: Անոր գործերը հարուստ են՝ խորաթափանց յոյսերով, սիրային զգացումներով, համամարդկային հրամայականներով, ազգային շունչով ու հաւատքով», ըսաւ Ն. Թաշճեան:

Դիտել տալով, որ Սեւակին ուժն ու միակ գնահատողը եղաւ հայ ժողովուրդը, որուն համար ստեղծեց ու կատարեց իր պատմական դերը, ան շեշտեց, որ այսօր, անելի քան երբեք, անհրաժեշտ է կառչիլ հայ գիրին, լեզուին, գրականութեան, մշակոյթին եւ զանազան նախաձեռնութիւններով պահպանել եւ զարգացնել զանոնք:

Ապա ցուցադրուեցաւ Պարոյր Սեւակի տուն-թանգարանին կողմէ պատրաստուած տեսերիզ մը՝ բանաստեղծին կեանքն ու գործունեութիւնը ներկայացնող: Հետաքրքրական էր, որ Պարոյր Սեւակի թոռը՝ Սեւակ Ղազարեան, ծանօթացուց այս բոլորը, Պ. Սեւակի կողմէ կառուցուած տան ու շրջակայ բնութեան մէջէն, ուր ապրեցաւ ու արարեց ան: Նաեւ ներկաները դիտեցին Պարոյր Սեւակի տուն-թանգարանէն տեսարաններ ու մանրամասնութիւններ լսեցին անոր մասին:

Անկէ ետք ելոյթ ունեցաւ Համազգայինի «Բարսեղ Կանաչեան» երաժշտանոցի եռեակ համոյթը՝ Վերոնա Ռուսիալեան՝ դաշնակ, Կասիա Լեւոնեան՝ սրինգ եւ Սերուժ Գույումճեան՝ տիոլ:

Ձեռնարկին բանախօսեց Սալբի Քիւրքճեան-Թաշճեան, որ անդրադարձաւ երեկոյին՝ նշելով, որ անիկա առիթ է մեզ տանելու՝ «Դեպի յաւերժութեան այն ուղին, որ հարուստ է գրականութեան ակօսներէն կեանքի կոչուած միլիոնաւոր ստեղծագործութիւններով՝ բանաստեղծութիւններ, արձակ գրութիւններ, թատրերգութիւններ, միտք հարստացնող գոհարներ, երեւակայութեան դաշտը գունազարդող պատկերներ, յոյզեր ու ապրումներ, որոնց հեղինակները ծանօթ, երբեմն ալ անծանօթ մշակներ են, անոնց խոփը, արօրն ու բաիը կը գործեն տիւ եւ գիշեր՝ պերճագեղ անդաստան մը մատուցելու գրականասէր հանրութեան»:

Սեւակի ստեղծագործութիւնները լուսարձակի տակ առնելով՝ ան ըսաւ, որ երբ զանոնք կը կարդանք, կարծէք՝ հեղինակին ձայնը կը լսենք, կարծէք՝ այդ տողերը մեզի համար գրուած ըլլային, ուստի կը ժպտինք, կը յուզուինք, կը պայքարինք միտքերու տարափին հետ, ուր բանաստեղծը բառերը կը վերածէ պատկերներու:

«Գիշեր 100 տարի առաջ Չանգակատան ղօղանջները աւետեցին գրական ցոլք մը, անունը՝ Պարոյր Սեւակ: 100 տարի, ու շարունակուող օրերու թաւալումով, հայոց աշխարհէն ծնած Անլոյնի Չանգակատան հարազատ որդին՝ հետզհետէ ուժգնացող իր բաբախումով, շարունակ ստեղծագործեց հոգեցունց միտքի ճառագայթումով, նաեւ բարձրաձայնաձիւր համոզումով, որ՝ «Բանաստեղծութիւններ գրելու համար պէտք է շատ գիտելիքներ ձեռք բերել եւ շատ բան սորվիլ», ըսաւ Ս. Քիւրքճեան-Թաշճեան: Բանախօսը յայտնեց, որ Պարոյր Սեւակի բանաստեղծութիւնները ընթերցողը կ'առնեն իրենց կախարդանքի ազդեցութեան տակ, հոն կան հեղինակին ընդերքէն բխող զգացումներ, յոյզեր ու ապրումներ, որոնք անկեղծութիւն կը բուրեն:

Ան նշեց, որ Սեւակի մօտ խօսուն են իր պատկերները, հասուն ու տրամաբանող են միտքերը՝ ըլլան անոնք բանաստեղծություններու մէջ, հարցազոյցներու թէ ընդհանրապէս խօսած ժամանակ:

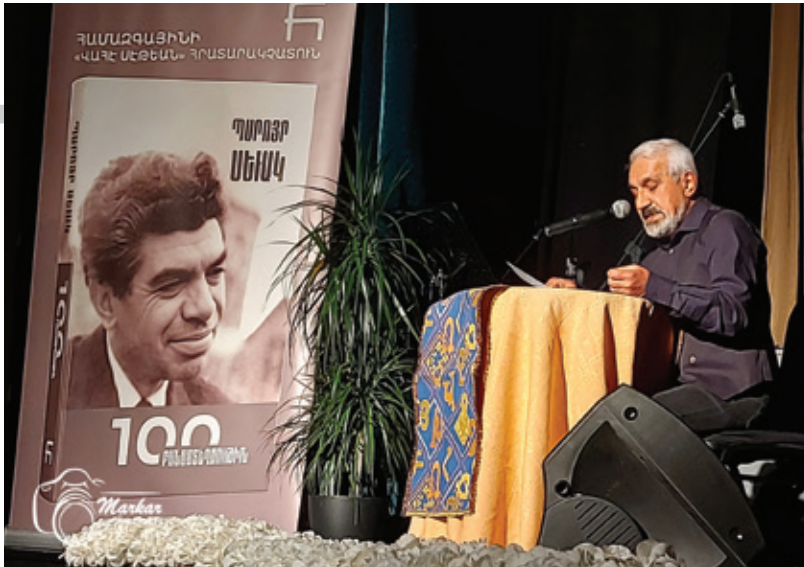
«Պարոյր Սեւակ երկրպագուն ըլլալով գեղեցիկին եւ պերճանքին, բանաստեղծական այլ շարքի մէջ, իւրայատուկ տեղ կը պահէ հայ ժողովուրդի տառապալից կեանքին՝ յատուկ ժամանակաշրջանին անդրադարձող, երբ Կոմիտասի կեանքին ցնցող պատմութեան միջոցով կը ներկայացնէ հայ ժողովուրդի ողբերգական ճակատագիրը: Սակայն կանգ չ'առնէր այդտեղ, այլ խրախուսիչ ու վերականգնումի աշխարհահայեացքով կը փորձէ գրական հասարակութիւնը առանձնապէս եւ ողջ հայութիւնը ամբողջապէս առաջնորդել դէպի «բարձրանուն Հայաստան», դիտել տուաւ բանախօսը:

Օրուան բանախօսը հաստատեց, որ Պարոյր Սեւակն ու անոր գրական վաստակը ան-ժամանակ են, սահմանափակումներ չունին, կը մնան այժմեական ու պատգամող, այդ պատճառով ալ անոր եղերական մահէն ետք ալ նուիրուեցան յօդուածներ, բանաստեղծութիւններ, գրախօսականներ, վերահրատարակուեցան ու ամենուրեք հնչեցին իր խօսքերը՝ ապրելով ու ապրեցնելով հայ մեծանուն բանաստեղծին յիշատակը:

Իր խօսքը եզրափակելով՝ Սալբի Քիւրքճեան-Թաշճեան ըսաւ. «Այսօրուան ձեռնարկը լաւագոյն առիթներէն հանդիսացաւ անգամ մը եւս հաղորդուելու Պարոյր Սեւակի ան-ձին ու գործերուն հետ, 100 բանաստեղծութեան հետ միատեղ ամփոփուած են ինքնակենսագրական տուեալներ ու հարցազոյց, որոնք խճանկարը կը հանդիսանան վաղա-մեռիկ բանաստեղծին գրական գործունեութեան»:

Բանախօսութեան յաջորդեց «Բարսեղ Կանաչեան» երաժշտանոցի աշակերտներ Կարեն Գազանճեանի եւ Կայէլ Ապուսէֆեանի զուգերգը՝ դաշնակի ընկերակցութեամբ Հանրի Իշխանեանի:

Անկէ ետք հայրենի վաստակաւոր բեմադրիչ Դաւիթ Յակոբեան կարդաց Պարոյր Սեւակի բանաստեղծութիւններէն փունջ մը, իսկ մեներգող սփրանս Շողիկ Թորոսեան մեկնաբանեց Պ. Սեւակի «Մօր ձեռքերը»:

Ապա խօսք առաւ Հայաստանէն այս առիթով Լիբանան ժամանած Պարոյր Սեւակի թոռը՝ Սեւակ Ղազարեան, որ ուրախութեամբ եւ յուզումով նշեց, թէ Պարոյր Սեւակի 100-ամեակին առիթով շուրջ 30 տարբեր նախաձեռնութիւններ տեղի ունեցան եւ կ'ունենան Երեւանի եւ մարզերու մէջ, ինչպէս նաեւ՝ սփիւռքի կարգ մը երկիրներու մէջ, բայց Լիբանանը յատուկ դրոշմ ունի:

Պարոյր Սեւակի 100-ամեակին նուիրուած միացեալ գիրքին հրատարակութեան մասին խօսելով՝ ան նշեց, որ նախորդ տարեվերջին Համազգային հայ կրթական եւ մշակութային միութենէն առաջարկ ստացաւ այս մասին եւ նշեց, որ գիրքը կազմած է հայրը՝ Պարոյր Սեւակի միջնեկ որդին, գրականագետ Արմէն Ղազարեանը, իսկ ինք օգնած է գիրքը խմբագրելով: Սեւակ Ղազարեան տեղեկացուց, որ գիրքին անդրանիկ շնորհահանդեսը կայացաւ Երեւանի մէջ, 17 յունուար 2024-ին, Պ. Սեւակի 100-ամեակը լրանալէն ճիշդ մէկ շաբաթ առաջ, շրջան մը ետք միտք մը յառաջացաւ, որ գիրքը փոխադրենք մեսրոպեան ուղղագրութեան եւ տպագրելով՝ այստեղ նաեւ շնորհահանդես ունենանք: «Ի հարկէ թէ Երեւանի մէջ եւ թէ հոս ինծի համար աննախադէպ երեւոյթ է ամբողջ տպաքանակը պարզապէս բաժնուի սեւակասերներու, աշակերտներու, բոլոր անոնց, որոնք հետաքրքրուած են Սեւակով: Ինծի համար մեծագոյն պատիւ է հոս գտնուիլը, ամբողջ համայնքի ներկայութիւնն է կարծես այսօր այստեղ, որուն համար իմ խորին շնորհակալութիւնը՝ բոլորիդ, մասնաւորաբար՝ Համազգայինին եւ ընդհանրապէս ամբողջ համայնքին», ըսաւ ան:

Պարոյր Սեւակի թոռը ըսաւ, որ գիրքին մէջ խորհրդանշական կերպով մեկտեղուած են 100 ստեղծագործութիւններ, որոնք բաժնուած են թեմատիկ կերպով. սկիզբը հայրենասիրական գործերը զետեղուած են, այնուհետեւ՝ աւելի փիլիսոփայական, մարդա-

կեդրոն, քաղաքացիական բանաստեղծություններ, եւ անշուշտ՝ Սեւակի սիրերգությունը նաեւ: Հիմնականօրէն ընտրուած են Սեւակի ամենէն լաւ ստեղծա-

գործությունները, որոնցմէ են՝ «Սիրոյ ճանապարհ», «Նորից քեզ հետ», «Մարդը ափի մէջ» եւ «Եղիցի լոյս»:

«Ըստ ինծի, գիրքը շատ կարեւոր է, եւ կ'առանձնանայ այս հրատարակությունը իր ոչ միայն ընտրուած բանաստեղծություններով, այլ նաեւ՝ իր երկու յաւելուածներով, որոնք Նախաբանի եւ վերջաբանի տեսքով են: Նախաբանը Սեւակի ինքնակենսագրությունն է, որ կը կոչուի «Անցեալը ներկայացած»: Օրին հանրութեան լայն շրջանակներ ծանօթ չէին, նոյնիսկ՝ ցարդ. ուստի խորհուրդ կու տամ անպայման կարդալ այդ բաժինը, որովհետեւ Սեւակի ձեռքով գրուած ինքնակենսագրությունն է, որ ժամանակին խորհրդային ամսագիրներէն մէկուն համար գրած էր, բայց եւ այնպէս, չէր տպագրուած», ըսաւ ան՝ մանրամասնելով, որ Սեւակի կողմէ հոն տեղ գտած իրականություններ օրին ընդունելի չէին:

Սեւակ Ղազարեան ըսաւ, որ գիրքին վերջաբանը Սեւակի կեանքի վերջին հարցազրոյցն է, որ կը կոչուի՝ «Ինչը, ինչպէս, որպէս», եւ ուր Սեւակ խօսած է թէ՛ իր անցած գրական ուղիին, թէ՛ իր ծրագիրներուն մասին, որոնց մէկ մասը մնաց անաւարտ:

Իր խօսքը եզրափակելով՝ Սեւակ Ղազարեան շնորհակալութիւն յայտնեց եւ շնորհաւորեց բոլորը, որովհետեւ «Պարոյր Սեւակի 100-ամեակը Համազգային տօն է, բոլորիս տօնն է, եւ իմ միակ մաղթանքն է, որ մեր մեծերը, ի հարկէ նաեւ՝ մասնաւորապէս Սեւակը, չիշենք միայն ամեակէ ամեակ, տօնէ տօն, այլ իրենց խօսքը, իրենց պատգամները մեզի հետ ըլլան ամէն օր, ամէն ժամ, ամէն վայրկեան, եւ փորձենք համապատասխան ըլլալ իրենց պատգամած մարդու եւ հայու տեսակին»:

Յաջորդ բաժինով յայտարարուեցան այս առիթով Համազգայինի հրատարակչատան կողմէ կազմակերպուած միջոցառական արտասանական մրցանքի արդիւնքները, եւ պարգեւներ ստացան երեք մրցանակակիրները. առաջին՝ Համազգայինի Մելանքթոն

Եւ Հայկ Արսլանեան ճեմարանի աշակերտ Լիլիթ Տեմիրճեան, երկրորդ՝ Հայ կաթողիկէ Մեսրոպեան բարձրագոյն վարժարանի աշակերտ Մերի Էքմեքճեան, երրորդ՝ Այնճարի Ազգային Յառաջ-Գալուստ Կիւլպէկեան երկրորդական վարժարանի աշակերտ Սոֆիա Գալուստեան, որոնք Պարոյր Սեւակէն կտորներ ասմունքեցին: Դատական կազմին կողմէ արդիւնքները յայտարարեց լիբանանահայ բեմադրիչ Յարութ Գնդունի, որուն կողքին մաս կը կազմէին՝ Վաչէ Ատրունի, Յակոբ Տէր Ղուկասեան, Անի Եփրեմեան եւ Թորգոմ Ջանան:

Անկէ ետք խօսք առաւ Համազգայինի հրատարակչատան տնօրէն Յակոբ Հաւաթեան, որ առաջին հերթին շնորհակալութիւն յայտնեց հանդիսատեսին՝ ներկայ բազմութեան, որ արժանաւորապէս գնահատեց հայ բանաստեղծութիւնը եւ Պարոյր Սեւակը: Ան իր խօսքին մէջ շնորհակալութիւն յայտնեց հատորի հրատարակութեան, շնորհահանդեսին եւ ընդհանրապէս յոբելէական հանդիսութեան առիթով բոլոր նախաձեռնութիւններուն իրենց նիւթաբարոյական աջակցութիւնը բերած հանգուցեալ Սուրէն Սարգիսեանի ընտանիքին, տէր եւ տիկին Աբօ եւ Սապին Վեքիլեաններուն, տէր եւ տիկին տոթթ. Վաչէ եւ տոթթ. Կարինէ Վասիլեաններուն, տէր եւ տիկին Սերժ եւ Վերա Հայթայեաններուն, Համազգայինի բարեկամի մը, ինչպէս նաեւ՝ լիբանանահայ վարժարաններուն, Համազգայինի Կիպրոսի մասնաճիւղին եւ Քուէյթի Ազգային վարժարանին, որոնք իրենց ներդրումը ունեցան հատորի լոյս ընծայման եւ բաշխման մէջ:

Հաւաթեան յայտարարեց, որ երկու հանդիսութիւններուն եւ վարժարաններու այցելութեանց ճամբով «100 բանաստեղծութիւն» հատորը մուտք կը գործէ լիբանանահայ 1850 ընտանեկան օճախներ:

Վերջապէս, անդրադառնալով միջոյարոցական արտասանական մրցանքին ստացած լայն հետաքրքրութեան, այս առիթով ան յայտնեց, որ պիտի կազմակերպուի նաեւ արտասանական բաց մրցանք, որուն մասնակցելու իրաւունք պիտի տրուի 18 տարեկան եւ վեր բոլոր հայորդիներուն:

Աւարտին Հաւաթեան շնորհակալութիւն յայտնեց վարժարաններու տնօրէնութեանց եւ ուսուցչական կազմերուն, որոնք ամբողջական համագործակցութիւն ցուցաբերեցին 100-ամեակի առիթով կազմակերպուած արտասանական մրցանքին եւ բոլոր նախաձեռնութիւններուն:

Այս առիթով արտասանած իր սրտի խօսքին մէջ Չ. Քէշիշեան ըսաւ, որ արուեստը իր մէջ արհեստ կը պարունակէ, եւ արուեստին արհեստը իւրացնող վաւերական արուեստագէտն է, որ կը փոթորկէ մեր մտքերը, կը կախարդէ մեր հոգիները: Ըստ անոր, կան մտաւորական արուեստագէտներ, անոնք շատ աւելի վեհ են, շատ աւելի բարձր են: Եթէ արուեստագէտը իր արուեստակիցներուն, իր համակիրներուն շրջանակին մէջ հետք կը ձգէ, ապա ուրեմն մտաւորական արուեստագէտը հանուր մարդկութեան, հանուր ընկերութեան մէջ մեծ հետք կը ձգէ:

«Դժուար է սահմանել արհեստագետին եւ արուեստագետին միջեւ գտնուող սահմանը, սակայն ճշմարիտ արուեստագետը իր արուեստով ինքզինք կը պարտադրէ: Եւ Լիբանանի եւ Հայաստանի մէջ բոլոր անոնք, որոնք ներկայ գտնուած են հայրենի դերասան, բեմադրիչ, մտաւորական Դաւիթ Յակոբեանի ելոյթներուն, անվերապահօրէն կը վկայեն, որ ան իրական ճշմարիտ եւ վաւերական արուեստագետ է, իսկ անոնք, որոնք նաեւ հետեւած են անոր հարցազոյցներուն, արտայայտութիւններուն, զանազան բեմերու վրայ կեցուածքներուն, յատկապէս այս օրերուն, կը վկայեն, որ ան մտաւորական արուեստագետ է, պատիւ արժանաւորին», վկայեց ան:

2. Քելիշեանի խօսքէն ետք բեմ հրաւիրուեցաւ վաստակաշատ բեմադրիչ եւ դերասան, երկար տարիներ Համազգայինի Լիբանանի ընտանիքին հետ համագործակցած Դաւիթ Յակոբեանը՝ թատերական եւ շարժապատկերի արուեստներուն մէջ ունեցած ներդրումին համար՝ իբրեւ դերասան, մանկավարժ, դասախօս, բեմադրիչ եւ թատերական գործիչ եւ մեծ վաստակի տէր Հայաստանի եւ սփիւռքի մէջ, պարգեւատրուելու Համազգայինի Կեդրոնական վարչութեան շքանշանով:

Իր սրտի խօսքին մէջ Դաւիթ Յակոբեան շնորհակալութիւն եւ ուրախութիւն յայտնեց, որ ինք երջանիկ հայաստանցի է այն առումով, որ նաեւ սփիւռքահայ գործիչ եղած է, իսկ նման բանի մը քիչեր կ'արժանանան: Ան մեծ պատիւ նկատեց իրեն համար շատ սիրելի քաղաք հանդիսացող, շատ հարազատ գաղութին մէջ ոչ միայն գտնուիլը, այլ նաեւ արժեւորուիլը:

Եզրափակիչ բաժինով ելոյթ ունեցաւ Համազգայինի «Բարսեղ Կանաչեան» երաժշտանոցի նուագախումբը՝ խմբավարութեամբ Կարօ Աւետեանի:

Աւարտին ներկաները նուէր ստացան «100 բանաստեղծութիւն» հատորը:

**ՊԱՐՈՅՐ ՍԵԼԱԿԻ ԾՆՆԴԵԱՆ 100-ԱՄԵԱԿԻ ԵՒ «100 ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆ»
ՀԱՏՈՐԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ԱՌԻԹՈՎ՝ ՍԵԼԱԿ ՂԱԶԱՐԵԱՆԻ ԵՒ ԴԱԽԹ
ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՆՍՕՏՏ ԱՐԱՄ Ա. ՎԵՀԱՓԱՌԻՆ
ԵՒ ԼԻԲԱՆԱՆԱՀԱՅ ԿՐԹԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ**

Համազգայինի «Վահե Սեթեան» հրատարակչատունն ու «Գիր եւ գրականութիւն» մասնագիտացած մասնաճիւղը Պարոյր Սեւակի ծննդեան 100-ամեակի եւ «100 բանաստեղծութիւն» հատորի լոյս ընծայման առիթով 21-27 մարտին Լիբանանի մէջ հիւրընկալեցին Պարոյր Սեւակի թողնուած Պարոյր Սեւակի տուն-թանգարանի տնօրէն Սեւակ Ղազարեանն ու հայրենի տաղանդաշատ եւ վաստակաշատ բեմադրիչ ու դերասան Դաւիթ Յակոբեանը: Անոնք մասնակից դարձան յօբելէնական հանդիսութիւններուն, շնորհահանդեսներուն: Առաջին առիթով անոնք այցելեցին Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Արամ Ա. վեհափառին, ստանալով անոր օրհնութիւնը ապա՝ այցելեցին Հայկազեան համալսարանի նախագահ վեր. դոկտ. Փոլ Հայտոսթեանին, հայկական հաստատութիւններ եւ կառոյցներ, ինչպէս նաեւ՝ Համազգայինի «Լեւոն Շանթ» եւ «Ժիրայր եւ Յովնէ Խաչատուրեան» մշակութային կեդրոններ:

Համազգայինի «Վահե Սեթեան» հրատարակչատան նախաձեռնութեամբ եւ գործակցութեամբ Պարոյր Սեւակի տուն-թանգարանին լոյս տեսած «100 բանաստեղծութիւն» հատորը այս առիթով նուէր տրամադրուեցաւ հայկական վարժարաններու բարձրա-

գոյն կարգի աշակերտութեան: Այս աշխատանքը իրականացաւ համագործակցութեամբ հայկական վարժարաններու տնօրէնութեանց ու ինսամակալ մարմիններուն, եւ Պարոյր Սեւակի բանաստեղծական հատորները մեծ քանակով մուտք գործեցին հայկական օճախներ:

Սեւակ Ղազարեան եւ Դաւիթ Յակոբեան, ընկերակցութեամբ Համազգայինի «Վահէ Սեթեան» հրատարակչատան տնօրէն Յակոբ Հաւաթեանի, շրջագայեցան հայկական վարժարաններ, յաջորդաբար այցելելով՝ Հայ կաթողիկէ Ս. Խաչ-Հարպոյեան բարձրագոյն վարժարան, Համազգայինի Մելանթիոն եւ Հայկ Արսլանեան ճեմարան, Հայ աւետարանական կեդրոնական բարձրագոյն վարժարան, Հայ աւետարանական քոլեճ, Կիլիկիոյ կաթողիկոսութեան դպրեմանք, Հայ աւետարանական վարժարան-Այնճար, Ազգային Յառաջ-Գալուստ Կիւլպէնկեան երկրորդական վարժարան, Ազգային Միացեալ վարժարան, Վահան Թեքեան վարժարան, Ազգային Եղիշէ Մանուկեան քոլեճ, Հայ կաթողիկէ Մեսրոպեան բարձրագոյն վարժարան եւ Հայ աւետարանական Շամլեան-Թաթիկեան վարժարան: Գիրքերու բաշխումի ծիրէն ներս հրատարակչատան հետ գործակցեցան նաեւ Սրբոց Հռիփսիմեանց վարժարանն ու Սահակեան եւ Լեւոն Մկրտիչեան քոլեճը:

Այս առիթով վարժարաններու աշակերտութիւնը ներկայացուց գեղարուեստական յայտագիր, իսկ Դաւիթ Յակոբեան աշակերտութիւնը հրապուրեց՝ ներկայացնելով Սեւակի բանաստեղծութիւններէն փունջ մը: Աւարտին Սեւակ Ղազարեան աշակերտութեան յղեց իր պատգամը: Ակներեւ էին աշակերտութեան ապրած խանդավառութիւնը եւ պատրաստած գեղարուեստական գեղեցիկ յայտագիրները: Սեւակի շունչն ու ոգին տիրապետող էր, եւ անոր բանաստեղծութեան հանրամատչելիութիւնը ակնյայտ էր աշակերտութեան մօտ:

Այս այցելութիւններուն ընթացքին տնօրէնութեանց եւ ուսուցչական կազմերուն ճամբով Սեւակ Ղազարեան եւ Դաւիթ Յակոբեան մօտէն ծանօթացան հայկական վարժարաններու կրթական համակարգին եւ ընդհանուր գործունէութեան:

Սեւակ Ղազարեան եւ իր կինը՝ Մանան Ղազարեան, որ միաժամանակ բանասէր եւ մանկավարժ է, մեծապէս գնահատեցին լիբանանահայ վարժարաններու կրթական ծրագիրները եւ հայեցի ուսումնական կատմամբ ցուցաբերած նախաձեռնողի մօտեցումը:

Տնօրէնութիւնները, իրենց կարգին, իրենց ուրախութիւնն ու գոհունակութիւնը յայտնեցին հայրենի հիւրերու այցելութեան եւ ընդհանրապէս 100-ամեակի հանդիսութեանց հետ առնչուած բոլոր նախաձեռնութիւններուն համար:

Յայտնեմք, որ վարժարանները իրենց մասնակցութիւնը բերին նաեւ արտասանական առցանց մրցանքին, որ աշակերտութեան եւ ժողովուրդին մէջ ստեղծեց լայն հետաքրքրութիւն: Այս ծրագրի յաջողութեան մէջ նաեւ վարժարաններու տնօրէնութիւններն ու ուսուցիչները ցուցաբերեցին ամբողջական համագործակցութիւն:

ԱՅՆՃԱՐԻ ՄԷՋ ԺՈՂՈՎՐԴԱՅԻՆ ՆՇՈՒՄ՝ ՊԱՐՈՅՐ ՍԵՒԱԿԻ ԾՆՆԴԵԱՆ 100-ԱՄԵԱԿԻ ԵՒ ՀԱՏՈՐԻ ՆԵՐԿԱՅԱՅՈՒՄ

Շաբաթ, 23 մարտ 2024-ին Այնճար այցելեց Պարոյր Սեւակի թոռը՝ Սեւակ Ղազարեան, ընկերակցությամբ իր կնոջ եւ հայրենի նշանաւոր դերասան բեմադրիչ Դաւիթ Յակոբեանի:

Անոնք այցելեցին Այնճարի Հայ աւետարանական երկրորդական եւ Յառաջ-Գ. Կիւլպէնկեան ազգային վարժարաններ, Այնճարի Արուեստի ցուցասրահ եւ Պօղոս Սևապեանի տուն-թանգարան, հիւրերը նուէր ստացան Պօղոս Սևապեանի գիրքերէն եւ իրենց տպաւորութիւնները արձանագրեցին յուշամատենին մէջ:

Նոյն օրը երեկոյեան «Սարգիս Չէլքէան» ժողովրդային տան «Մովսէս Տէր Գալուստեան» սրահին մէջ արժանաւորապէս նշուեցաւ Պարոյր Սեւակի ծննդեան 100-ամեակը եւ կատարուեցաւ «100 բանաստեղծութիւն» հատորին շնորհահանդէսը:

Բանաստեղծի անունով կոչուած շրջանի Համազգայինի մասնաճիւղին կազմակերպած հանդիսութեան բացումը կատարեց Եսայի Հաւաթեան:

Ապա տեղի ունեցաւ Պարոյր Սեւակի տուն-թանգարանի այս առիթով պատրաստուած տեսերիզի ցուցադրութիւնը, ինչպէս նաեւ տեսերիզի ճամբով արուեստաբան դոկտ. Մովսէս Հերկէլեան ներկայացուց Համազգայինի «Պարոյր Սեւակ» մասնաճիւղի հիմնադրութեան ամփոփ պատմակա-նը եւ անոր Պարոյր Սեւակ անուանումի մասին տեղեկութիւններ:

Ապա ներկաները մեծ հետաքրքրութեամբ դիտեցին Սեւակի ծննդավայր Չանգակատուն գիւղին մէջ գտնուող անոր տան եւ տուն-թանգարանին մէջ նկարահանուած տեսերիզ մը:

Ապա խօսք առաւ Համազգայինի հրատարակչատան տնօրէն Յակոբ Հաւաթեան: Հայրենի դերասան-բեմադրիչ Դաւիթ Յակոբեան ներկաներուն հրամցուց փունջ մը Սեւակի բանաստեղծութիւններէն:

Օրուան բանախօսն Էր Սալբի Քիւրքճեան-Թաշճեան, որ նաեւ մեսրոպեան ուղղագրութեան վերածած Էր Սեւակի բանաստեղծութիւնները: Ան ներկայացուց «100 բանաստեղծութիւն» գիրքը:

Նարո Գարայեան իր մասնակցութիւնը բերաւ՝ նուագելով Սեւակի «Երեւան դարձած» բանաստեղծութիւնը:

Խօսք առաւ Սեւակ Ղազարեանը իր մեծ հօր մասին, զոր ինք բնաւ չէր տեսած, որովհետեւ իր մեռնելէն տարիներ ետք ծնած էր: Ան խմբագիրն է իր մեծ հօր «100 բանաստեղծութիւն» գիրքին, եւ վկայեց, որ Սեւակ իր բանաստեղծութիւնները գրած է, ուր ալ գտնուած է, սակայն դժբախտաբար անոր գործերը անաւարտ մնացին:

Սեւակի թոռնիկը շնորհակալութիւն յայտնեց Այնճարի եւ ամբողջ լիբանանահայութեան, որոնք կ'արժեւորեն Պարոյր Սեւակը եւ կարելիութիւն ստեղծեցին համապատասխան նախաձեռնութեամբ Լիբանանի մէջ նշելու անոր 100-ամեակը եւ կատարելու գիրքին շնորհահանդէսը: Ան իր հիացմունքը յայտնեց Այնճար հայաւանի նկատմամբ, որ՝ «Հրաշք վայր մըն է, փոքր Հայաստան մը»:

Հանդիսութիւնը իր աւարտին հասաւ Համազգայինի Կեդրոնական վարչութեան ատենապետ Զաքար Քէշիշեանի խօսքով:

ՀԱՏՈՒԱԾ՝ ՀԱՄԱՁԳԱՅԻՆԻ ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԶԱՔԱՐ ՔԷՇԻՇԵԱՆԻ ՀԵՏ «ԱԶԴԱԿ»-Ի ՈՒՆԵՑԱԾ ՀԱՐՑԱԶՐՈՅՑԷՆ

«ԱԶԴԱԿ».- Ըսիք, որ «Վահե Սեթեան» հրատարակչատունը նոյնպես կը նպաստէ հայոց լեզուի պահպանման ու տարածման: Ինչպէ՞ս:

ԶԱՔԱՐ ՔԷՇԻՇԵԱՆ.- Պատմականօրէն Համազգայինը նախ ստեղծուած է իբրեւ կրթական ու հրատարակչական կազմակերպութիւն: Հետագային, սակայն, ընդլայնելով իր գործունեութեան ծիրը, Համազգայինը մշակութային միութիւն մը ըլլալու առաքելութիւնն ալ տուած է ինքնիրեն եւ արդ կը գործէ իբրեւ կրթական եւ մշակութային միութիւն: Հրատարակչական գործը հիմնարար եղած է Համազգայինի համար: Նիկոլ Աղբալեանի օրերուն ձեռք բերուած առաջին տպագրիչ մեքենան՝ իբրեւ հնութիւն ու ներշնչարան, պահպանուած ըլլալով, ցուցադրութեան դրուած է հրատարակչատան մէջ: Անշուշտ տարիներու ընթացին հրատարակչատան տպագրիչ մեքենաները, ըստ ժամանակի պահանջներուն, քանիցս արդիականացած են, եւ այսօր Համազգայինի հրատարակչատունը այն հազուագիւտ տպարաններէն է, որ սփիւռքի մէջ կը հրատարակէ սոսկ արժէքաւոր ու ոչ վաճառաշահ գիրքեր:

Համազգայինի «Վահե Սեթեան» հրատարակչատունէն լոյս տեսած են գեղարուեստական, պատմագիտական, գաղափարաբանական եւ մանկապատանեկան հազարաւոր գիրքեր, որոնք այսօր կը թուայնացուին եւ ի սպաս կը դրուին ընթերցասէր հանրութեան՝ յատուկ կերպով

պատրաստուած էլեկտրոնային գրադարանին ճամբով, որոնք տրամադրելի են թէ՛ apple-ով եւ թէ՛ android-ով: Հոն կը շարունակուին հրատարակուիլ նաեւ դասագիրքեր: Գրատպութեան ու գրատարածի առաքելութեան կողքին, հրատարակչատան կից կը գործէ Համազգայինի գրախանութը, ուր կարելի է գտնել բազմաբնոյթ արժէքաւոր գիրքեր, ինչպէս նաեւ՝ «Լիւսի Թիւթիւնճեան» պատկերասրահը, որ կը խթանէ հայ գեղարուեստի զարգացումը: Սփիւռքահայ թէ՛ հայրենի մեծաթիւ կերպարուեստագետներ անհատական թէ՛ հաւաքական ցուցահանդէսներ տուած են եւ պիտի շարունակեն տալ այնտեղ:

«Ա.».- Նշեցիք նաեւ «Վահե Սեթեան» հրատարակչատունէն լոյս տեսնող դասագիրքերու մասին: Կը մանրամասնէ՞ք:

Զ. Ք.- Դասագիրք երեւոյթը ինքնին մշտանորոգ կացութիւն ու վիճակ կը պահանջէ: Ժամանակակից արհեստագիտութեան զարգացման հետ մանաւանդ, դասագիրքերու վերատեսութեան ենթարկման հարցը միշտ ալայժմեական խնդիր է: Հայոց լեզուի իմասիրելի դասագիրք սեղանէ «Հայկարան»-ը, որուն շատ բան կը պարտիմ: Իրերայաջորդ սերունդներ այդ դասագիրքով իւրացուցած են հայոց լեզուն ու առնչուած՝ հայ գրականութեան: Ինծի համար սիրելի եւ յիշատակելի դասագիրք եղած է անիկա ու կը շարունակէ մնալ այդպիսին: Սակայն, արդէն գունագարդ գիրքերով հարուստ այս ժամանակներուն, չեմ կրնար մուգ թուղթով ու հայ գրողներու սէւ ու սպիտակ անորակ լուսանկարներով,

իմ սերունդիս սիրելի Նոյն «Հայկարան»-ով հայոց լեզու ու գրականությունը սիրցնել պատանի որդույս: Հին «Հայկարան»-ին եկան փոխարինելու, օրինակ, Յարութիլն Քիլբճեանի, տոբթ. Արմենակ Եղիայեանի, Կարօ Առաքելեանի թե՛ այլոց պատրաստած Նոր ու գունագեղ դասագիրքերը: Նոյնն է պարագան Հայոց պատմության դասագիրքերուն: Համազգայինի Նախորդ Կեդրոնական վարչությունները, գործակցաբար Երեւանի պետական համալսարանի օրուան ղեկավարության հետ, կարելոր Նախաձեռնություն ունեցած են, Հայաստանի առաջատար պատմագետներու կողմէ, արդի ժամանակներուն յարիր, Հայոց պատմության արդի դասագիրքերու պատրաստության: Եռահատոր այս դասագիրքը գունազարդ է, ենթարկուած է մասնագետ մանկավարժի խմբագրման ու սփիւռքի հայկական դպրոցի մէջ Հայոց պատմություն սորված, իսկ այժմ մասնագետ պատմաբանի վերանայման: Լեզուական, մանկավարժական ու մեթոտական վերախմբագրման ենթարկուած Համազգայինի Հայոց պատմության եռահատոր Նոր դասագիրքի առաջին հատորը արդէն իսկ լոյս տեսաւ ու տրամադրելի է սփիւռքի բոլոր դպրոցներուն, որոնք, ըստ տարբեր երկիրներու աշակերտության հայրենագիտության մակարդակին, կրնան որդեգրուիլ իրերայաջորդ երեք դասարաններու համար: Շուտով լոյս կը տեսնեն Նաեւ երկրորդ եւ երրորդ հատորները: Քանի մը օր առաջ Համազգայինի գրախանութին մէջ տեսայ Հայոց պատմության Նոր դասագիրքը, կողքին՝ հին մը: Ուրախացայ Նորին համար, տխրեցայ հինին հաշուոյն: Բնականաբար, տարիներ ետք, մեր ձգտումը պիտի ըլլայ առաւել կատարելագործուած ու որակեալ դասագիրքերու պատրաստութիւնն ու հրատարակութիւնը:

Դասագիրքերու պատրաստության ու հրատարակության ծիրին մէջ ուրախութեամբ կ'ուզեմ նշել Նաեւ, որ այս տարի ամբողջացաւ մանկապարտեզի երեք տարիներու դասագիրքերու շարքի հրատարակութիւնը եւս: Եռահատոր շարքը արդէն իսկ հրապարակի վրայ է եւ որդեգրելի՝ սփիւռքի բոլոր դպրոցներու մանկապարտեզներուն համար: Համազգայինի իրերայաջորդ Կեդրոնական վարչություններու Նախաձեռնութեամբ, մասնագիտացած մանկավարժներու միջոցով պատրաստուած այս հաւաքածոները մեծ ոգեւորութիւն կը յառաջացնեն ոչ միայն աշակերտներուն, այլ Նաեւ անոնց ծնողներուն եւ ուսուցիչներուն մօտ: Անոնք գունագեղ են, մանկավարժական արդիական չափանիշներով պատրաստուած եւ դիւրամատչելի՝ բոլորին համար: Այսպիսով, մեր մանկապարտեզի մատղաշ մանուկները երանելի են, որ հայոց այբուբենն ու հայերէնի առաջին թոթովանքները պիտի սորվին ու արտաբերեն շատ սիրելի, արժեքաւոր ու գունագեղ դասագիրքերով:

**ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ՝ «ԱԶՂԱԿ» ՕՐԱԹԵՐԹԻ
19 Նոյեմբեր, 2024**

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՔԻՐՔՃԵԱՆԻ ԿՈՐՈՒՍՏ

Ուրբաթ, 9 օգոստոս 2024-ին, Աթենքի մեջ մահացաւ բազմաժանանակ կրթական մշակ, դասախօս, գրագետ, դասագիրքերու եւ ուղեկից ընթերցանութեան գիրքերու հեղինակ, «Բագին» գրական պարբերաթերթի խմբագրական խորհուրդի անդամ եւ երկար տարիներու աշխատակից ու սփիւռքահայ խոհուն մտաւորական Յարութիւն Քիրքճեան:

Քիրքճեանի վաստակը մեծ է նաեւ Հայ յեղափոխական դաշնակցութեան մտաւորական մտքի անդաստանին մէջ: Հ.Յ.Դաշնակցութեան պատմութեան եւ գաղափարաբանութեան ու կառոյցին մասին անոր պատրաստած աշխատասիրութիւնները կը շարունակեն մնալ դաստիարակչական հիմնական աղբիւր նորահաս սերունդներու գաղափարական կազմաւորման:

Հրատարակչական եւ յատկապէս դասագիրքերու պատրաստութեան բնագաւառին մէջ, Համազգայինի հրատարակչատան եւ Յարութիւն Քիրքճեանի համագործակցութիւնը կ'երկարի տասնամեակներու վրայ:

Սփիւռքագետ մտաւորականը, հայ ժողովուրդի ժամանակակից պատմութեան մէջ իր անմոռանալի ու վաւերական տեղը ունի անկասկած եւ այդ ճամբով հայ կեանքի անոր բերած նպաստը արժանի է խոր յարգանքի:

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՔԻՐՔՃԵԱՆԻ ՅԵՏ ՄԱՅՈՒ ԱՅՅՈ

Առաւօտեան միւտք գործեցի հրատարակչատուն՝ կարօտի եւ յուզումի խառն զգացումներով: Սկսայ շրջագայիլ գրադարանները եւ զրուցել Յարութիւն Քիրքճեան հրատարակութիւններուն հետ:

Ընկեր Յարութ ժամանած է Աթենքէն, առաւօտեան արդէն հրատարակչատունն է. հարազատ ու ոգեշնչող

ժպիտով կը բարեւէ աշխատակիցներուն, ազնւօրէն շնորհակալութիւն կը յայտնէ իւրաքանչիւրին՝ իր հրատարակութեանց մէջ այդ ժամանակամիջոցին իրենց բերած ներդրումին, գրատարածման ու պահեստի դասաւորման համար, ապա կը նստի ու պայուսակին մէջէն կը հանէ փոքր, կողքը մաշած տետրակը եւ կը խնդրէ միասին դասաւորենք դպրոցներու տնօրէններուն եւ կրթական խորհուրդներուն հետ իր ժամադրութիւնները, որպէսզի ներկայացնէ Նոր դասագիրքը: Արդէն իսկ նախքան իր ժամանումը այս աշխատանքին կարելոր մէկ մասը կատարած կ'ըլլար: Ապա կը ներկայացնէ յաջորդ դասագիրքի հրատարակութեան ծրարը ու կը յստակացնէ մանրամասնութիւնները: Յետոյ կը բանայ տետրակը ու կ'անցնի առաջարկներու բաժինին: Անշուշտ իւրաքանչիւր նիւթի աւարտին եւ նախքան յաջորդ նիւթին անցնիլը սրամիտ կատակներով եւ հաճելի յուշերով կը ջերմացնէ մթնոլորտը: Վերջաւորութեան զրոյցը կը շարունակուի այլ ժամանակակից ազգային հրատապ թեմաներու շուրջ:

Իր այցելութիւնները միշտ ալ լիցքաւորող եւ Նոր ծրագիրներու մղում տուող առիթներ հանդիսացած են:

Վերջին փոքր գրութիւնը, մահէն քանի մը օրեր առաջ՝ ուղարկուած 26 յուլիսին, իբրեւ մասունք եւ պարտաւորեցնող յուշ կը պահեմ՝

«Սիրելի ընկեր,

Օրին, ստացեր եմ Յ. Օշականի երեք հատորները: Մաքուր գործ...: Տպարանին վարձքը կատար...

Յարութիւն»

Այո, իր ձգած հարուստ ժառանգութեամբ Յարութիւն Քիրքճեան մնայուն ներկայ է եւ զրոյցները պիտի շարունակուին:

ՈՒՍԱՆՈՂԱԿԱՆ, ՄԻՈՒԹԵՆԱԿԱՆ ԵՒ ԱՃԱԿԵՐՏԱԿԱՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

«Գալուստ Կիլպենկեան» հիմնարկության հայկական համայնքներու բաժանմունքի կողմէ հովանաւորուած «Ազդակ»-ի «Ապագայ լրագրողներ» ու ծրագիրի երրորդ փուլի մասնակիցները 12 մայիս 2023-ին այցելեցին Համազգայինի «Վահէ Սէթեան» հրատարակչատուն, ուր անոնք դիմաւորուեցան հրատարակչատան տնօրէնին կողմէ եւ ստացան անհրաժեշտ տեղեկութիւններու:

Լիբանանահայ համայնքի կառոյցներու ծանօթացման ծիրին մէջ, 24 մայիսին, ՀՄԸՄ-ի Լիբանանի Շրջանային վարչութեան հրաւերով Լիբանան ժամանած Արցախի սկաուտները այցելեցին համազգայինի հրատարակչատուն: Արցախցի հիւրերուն տնօրէնը ներկայացուց հրատարակչատան պատմութիւնը եւ անցած ուղին:

Հրատարակչատուն եւ ցուցասրահ, զանազան առիթներով, իրենց ուսուցիչներուն ուղեկցութեամբ նաեւ այցելեցին (ստորեւ նշուած) հայկական վարժարաններու տարբեր դասարաններու եւ ամառնային դպրոցներու աշակերտներ:

- Ազգային Միացեալ վարժարանի ծաղիկ դասարանի աշակերտները:
- Հայ Աւետարանական «Շամլեան-Թաթիկեան» վարժարանի մանկապարտեզի կոկոն եւ ծաղիկ դասարաններու աշակերտները:
- ԼՕԽ-ի «Նարօտ Արտալճեան» գրադարան պարտեզի փոքրիկները:
- Այնճարի Ազգային «Յառաջ-Գալուստ Կիլպենկեան» երկրորդական վարժարանի միջնակարգ եւ երկրորդական կարգերու աշակերտները:

Յատենք, որ բոլոր այցելուները Համազգայինի գրատան կողմէ ստացան նուէր գիրքեր:

ԵԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ (E-LIBRARY ԵՒ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՑԱՆՑԵՐ)

**ԲՈԼՈՐԻՆ
ԸՆԿԵՐՆԷ
Է-ԳՐԱԴԱՐԱՆԸ**

**HAMAZKAYIN E-LIBRARY
DOWNLOAD OUR APP**
<https://hamazkayin-bookstore.com/>

GET IT ON
Google Play

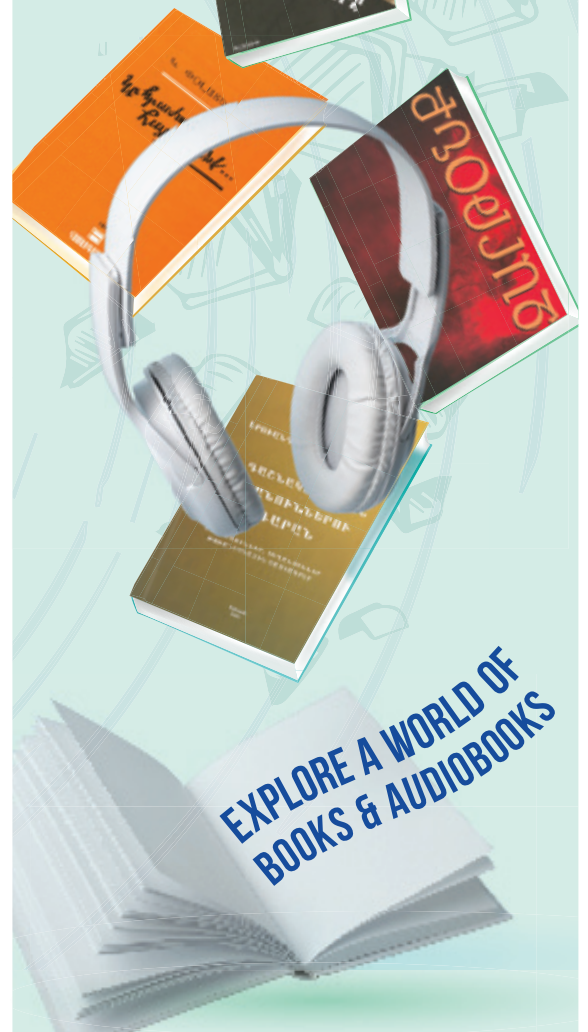
Download on the
App Store

գրադարան
HAMAZKAYIN
BOOKSTORE

Այս տարեշրջանին, Համազգայինի էլեկտրոնային գրադարանը ամբողջական վերանորոգումի ենթարկուեցաւ: Այս աշխատանքին համար հաստատութիւնը գործակցեցաւ հայաստանեան “Next Stack” մասնագիտական ընկերութեան հետ: Հրատարակութիւններու հասանելիութիւնը աւելի ընդգրկուն դարձնելու առումով՝ այս ծրագիրը իր դրական նպաստը կը բերէ գրատարածման առաքելութեան:

Համազգայինի հրատարակչատան դիմատետրի եւ Instagram-ի «Գանձարան-Kantsatran» էջերը կը շարունակեն հանրութեան սեփականութիւնը դարձնել Նոր լոյս տեսած հրատարակութիւնները, միաժամանակ ներկայացնելով Համազգայինի եւ այլ գրական գոհարներէ հատուածներ, ինչպէս նաեւ կ’անդրադառնայ հաստատութեան ծրագիրներուն եւ գործունէութեան:

Նոյն նպատակաւորողութեամբ Համազգայինի դիմատետրի եւ Instagram-ի «Lucy Tutunjian Art Gallery» էջերը հերթական դրութեամբ հայկական արուեստը հանրութեան կը ծանօթացնեն, ինչպէս նաեւ կը ներկայացնեն ցուցասրահի գործունէութիւնը եւ հաւաքածոյէն գործեր:

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ «ԼԻՍԻ ԹԻԹԻՆՃԵԱՆ» ՑՈՒՑԱՍՐԱՅԻ 2024 ՏԱՐԵՇՐՋԱՆԻ ԳՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԻՒՆԸ

Համազգայինի «Լիսի Թիթինճեան» ցուցասրահը 2024 տարեշրջանին իր գործունեութիւնը շարունակեց արուեստասեր հանրութեան ներկայացնելով հայ եւ օտար արուեստագետներու խոր աշխատանքներ:

Հաւաքական ցուցահանդեսի կազմակերպումով ան փորձեց նաեւ քաջալեր հանդիսանալ երիտասարդ արուեստագետներու:

Դժբախտաբար Լիբանանի ապրած տնտեսական ճգնաժամը եւ անոր յաջորդող պատերազմական ծանր իրավիճակը առիթ չընծայեցին, որ ցուցասրահը այս տարեշրջանին կազմակերպէ նախատեսուած անհատական ցուցահանդեսներ:

2024 տարեշրջանին ծրագրուած ցուցահանդեսները յոյսով ենք, որ կարելի պիտի ըլլայ իրականացնել խոր տարեշրջանին եւ Համազգայինի «Լիսի Թիթինճեան» ցուցասրահը իր հիմնական ներդրումը ունենայ լիբանանահայ մշակութային կեանքի վերածաղկումին ու վերաշխուժացման եւ Հայաստան-Լիբանան մշակութային համագործակցութեան ոլորտին մէջ:

ԳՐԱՊԱՅԵՍՏԻ ՆՈՐ ՎԱՅՐԻ ԿԱՌՈՒՅՈՒՄ

Շաղգոյեան

Մելաքթոն եւ Հայկ Արսլանեան ճեմարան

Այս տարեշրջանին Համազգայինի գրատարածը օժտուեցաւ նաեւ գրապահեստի նոր վայրով: Արդարեւ, Համազգայինի Կեդրոնական վարչութեան տնօրինումով «Մելաքթոն եւ Հայկ Արսլանեան» ճեմարանին մէջ յատուկ տարածք մը տրամադրուեցաւ Համազգայինի հրատարակչատան եւ կարելի եղաւ այդ տարածքին վրայ նոր վայր մը կառուցել:

Այս նոր գրապահեստին մէջ ամփոփուեցան Հ.Յ. Դաշնակցութեան եւ Համազգայինի նախկին տարիներու հրատարակութիւնները:

Յայտնենք, որ Համազգայինի գրատարածի հիմնական կեդրոնը կը գտնուի «Շաղգոյեան» կեդրոնի գետնայարկը, որ այս առիթով ենթարկուեցաւ նաեւ հիմնական վերադասաւորման:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

- «Գալուստ Կիւլպէնկեան» հիմնարկութեան հայկական համայնքներու բաժանմունքին:
- Համազգայինի Թորոնթոյի «Գլաձոր» մասնաճիւղին:
- Տիար Հրայր Սարգիսեանին:
- Պարոյր Սեւակի «100 բանաստեղծութիւն» հատորի մեկենասներուն:
- 2024 տարեշրջանի օրացոյցի հովանաւորներուն:
- 2024 տարեշրջանի նոթատետրի հովանաւորներուն:
- Համազգայինի բարեկամի մը:

Այս տեղեկաբերի հրատարակութեան հովանաւորութիւնը ստանձնած՝
Շահէ Չերքեզեանին:

ՎԱՐՁՔԸ ԿԱՏԱՐ ԲՈԼՈՐԻՆ:

«Շաղգոյեան» կեդրոն, Պուրժ Յամուտ | Հեռաձայն՝ +961 1 241 262/3/4 | Բջիջ՝ +961 70 580 167
Նամակատուփ՝ 80.1096, Լիբանան | Ե-Նամակ՝ print@hamazkayin.com
www.hamazkayin-bookstore.com | www.artgallery.hamazkayin.com
Դիմատետր՝ Գանձարան Kantsaran | Hamazkayin “Lucy Tutunjian” Art Gallery
Ինսթակրամ՝ [hamazkayin.kantsaran](https://www.instagram.com/hamazkayin.kantsaran)
